

Broj: 02-05-1520-33/17
Sarajevo, 19.01.2017. godine

Na osnovu člana 26. i člana 28. stav (4) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 36/14 – Novi prečišćeni tekst i 37/14 – Ispravka), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5), te članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije BiH“, broj 29/ 05), Vlada Kantona Sarajevo na **70.** sjednici, održanoj **19.01.2017.** godine, donijela je sljedeći

ZAKLJUČAK

1. Utvrđuje se Prijedlog odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo.
2. Predlaže se Skupštini Kantona Sarajevo da doneše odluku o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo.

PREMIER

Elmedin Konaković

Dostaviti:

1. Predsjedavajuća Skupštine Kantona Sarajevo
2. Skupština Kantona Sarajevo
3. Premijer Kantona Sarajevo
4. Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo
5. Evidencija
6. Arhiva

web: <http://vlada.ks.gov.ba>
e-mail: vlada@vlada.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-068, 562-070
Fax: + 387 (0) 33 562-211
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

Na osnovu čl. 13. tačka b) i 18. tačka b) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04 i 6/13), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije BiH“, broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo, na ____ sjednici održanoj _____. 2017. godine, donijela je

Prijedlog

O D L U K U
o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji
na području Kantona Sarajevo

Član 1.
(Izmjena člana 1. stav (4))

U Odluci o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 22/13, 23/16 i 27/16) u članu 1. stav (4). mijenja se i glasi:

"(4) Sastavni dio ove Odluke je Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2017.-2019. godine - Prilog 1." čime prestaje primjena Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo 2016.-2019. godine („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 27/16).

Član 2.
(Izmjena člana 5. stav (1))

U članu 5. stav (1) mijenja se i glasi:

"(1) Izvođač deratizacije mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva, koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe definisanih Pravilnikom o uvjetima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uvjeta kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije, a koji donosi navedeno ministarstvo."

Član 3.
(Stupanje na snagu Odluke)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj: _____
Sarajevo, _____.2017. godine

Predsjedateljica
Skupštine Kantona Sarajevo

Prof. Ana Babić

O B R A Z L O Ž E N J E

I - PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenje ove odluke sadržan je u čl. 13. tačka b) i 18. tačka b) Ustava Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, br: 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04 i 6/13), članu 119. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 41/12 – Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13, 47/13 i 47/15), kao i u članu 3., članu 10. stav (1) tačka 5) i članu 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije BiH“, broj 29/05).

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Razlozi za donošenje Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, zasnovani su na potrebi da se navedena Odluka, kao i Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2017.-2019. godine, usaglase sa federalnim propisima koji su doneseni sredinom 2016. godine, i to: Pravilnikom o uvjetima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uvjeta kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine FBiH“ broj: 30/16), kao i Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine FBiH“ broj: 30/16).

III - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Članom 1. Odluke mijenja se član 1. stav (4) Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, kojim je propisano da je Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2017.-2019. godine sastavi dio iste. Takođe, istim članom propisano je da prestaje primjena Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo 2016.-2019. godine (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 27/16).

Članom 2. Odluke mijenja se član 5. stav (1) Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, kojim je propisano da izvođač deratizacije mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva, koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe definisanih Pravilnikom o uvjetima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uvjeta kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, a koji donosi navedeno ministarstvo.

IV – PRIJEDLOG ODLUKE SKUPŠTINE

Na osnovu izloženog, predlažemo Skupštini Kantona Sarajevo da doneše Odluku o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, kao u predloženom tekstu.

PROGRAM

IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

2017.-2019.godine

1. UVOD

Deratizacija je skup mjera i postupaka koji se provode u svrhu smanjenja populacije štetnih glodara: štakora, miševa i mišolikih glodara.

Preventivna i obavezna preventivna sistematska deratizacija (u daljem tekstu deratizacija) predstavlja opću mjeru za sprječavanje pojave zaraznih bolesti, odnosno to je skup različitih mjera koje se poduzimaju s ciljem smanjenja populacije štetnih glodara ispod praga štetnosti (smanjenje broja glodara na biološki održivi nivo), zaustavljanja razmnožavanja ili potpunog uništenja prisutne populacije štetnih glodara koji su prirodni rezervoari i prenosioci uzročnika zaraznih bolesti ili skladišni štetnici.

Deratizacija podrazumijeva i sve mjere koje se poduzimaju radi sprječavanja uloženja, zadržavanja i razmnožavanja štetnih glodara na površinama, u prostoru i/ili objektima. Zbog toga deratizacija ima veliki epidemiološko-higijenski značaj i važna je karika u borbi protiv zaraznih bolesti ljudi i životinja.

Pored velikog higijensko-epidemiološkog efekta, deratizacijom se smanjuju ogromne štete koje glodari nanose privredi. Prema podacima iz zemalja Zapada, vrijednost dobara koju pacovi uniše za godinu dana odgovara visini godišnje zarade oko 200.000 zaposlenih osoba. Procijenjeno je da jedan štakor uništi i po desetak kilograma hrane u toku godine, te da je broj štakora 50 do 100% veći od broja stanovnika gradova, dok je u selima još veći. U zemljama u razvoju broj štakora je oko 5 puta veći od broja ljudi.

U lovu za hranom pacov je u stanju da savlada i najteže prepreke. Prilikom traganja za hranom i/ili vodom ili radi oštrenja i održavanja svojih karakterističnih sjekutića, tzv. glodnjaka koji trajno rastu, on uništava i predmete koji mu ne služe za ishranu (papir, tkanina, koža, guma, drvo, električni i ptt kablovi). U stanju je da pregrize aluminijsku pločicu debljine od 4 cm. Smatra se da su za veliki broj požara, za koje se nije mogao utvrditi uzrok, odgovorni bili pacovi koji su nagrizajući instalacije izazvali kratke spojeve.

Po svojim osobinama (lukavstvo, radoznalost, snalažljivost, velika moć razmnožavanja, opreznost, sposobnost adaptacije, izvanredno razvijen njuh i pokretljivost) pacov zauzima jedno od prvih mesta među neprijateljima čovjeka. Nabrojene osobine otežavaju suzbijanje i uništavanje pacova.

Unatoč činjenici da pacovi (štakori) postoje od najstarijih vremena, borba za njihovo suzbijanje još uvijek traje. Deratizacija je, dakle, stara koliko i ljudska svijest o preživljavanju i dominaciji u prirodi.

Glodari oštećuju biljke i uskladištenu hranu biljnog porijekla, napadaju domaće životinje i uništavaju hranu animalnog porijekla.

Velike štete koje nanose glodari mogu se protumačiti njihovim visokim potencijalom razmnožavanja i stoga velikom brojnošću u povoljnim uslovima kao i velikom aktivnošću koja se uz ostalo manifestira i velikom potrebom za hranom. Velika proždrljivost glodara uzrokovana je lošim mehanizmom termoregulacije u njihovom tijelu, zbog čega su im potrebne velike količine energije, odnosno hrane. Tako npr. poljski miš svakog dana pojede više hrane nego što je težak, a poljska voluharica 100 do 350% više hrane nego je teška.

1.1. Vrste štetnih glodara zastupljene na našem području

Glodari su kosmopoliti, što znači da su rašireni, odnosno da se održavaju u cijelom svijetu. Na području Kantona Sarajevo, kao i na ostalim područjima u BiH, pa i u nama susjednim zemljama, dominiraju:

- crni štakor (*Rattus rattus*)
- sivi, smeđi ili kanalski ili štakor selac (*Rattus norvegicus*)
- kućni miš (*Mus musculus*)

Deratizacijom se broj ova tri štetnika treba svesti na biološki održivi nivo, kako ne bi mogli da dovedu do štetnih efekata, bilo direktno, ili pak indirektno.

Osnovni cilj deratizacije je sprječavanje nastanka zaraznih bolesti za koja su glodari rezervoari ili prenosioци. Tu spadaju sljedeće bolesti: kuga, virusne hemoragijske groznice, hemoragijska grozna s bubrežnim sindromom, leptospiroza, tularemija, murini tifus, toksoplazmoza, tripanosomijaza, lišmanijaza, salmoneloza, trihineloza, bolest štakorskog ugriza – Sodoku, bjesnoća itd.

Pored uklanjanje rizika od pojave i prijenosa zaraznih bolesti, deratizacijom se smanjuju ili potpuno eliminišu ekonomski i privredni šteta koje nastaju uništavanjem i onečišćenjem hrane, oštećenjem kablova, namještaja, knjiga. Također, važno je pomenuti da se deratizacijom sprječava kontaminacija površina, prostora i objekata fecesom i urinom glodara.

1.2. Pojedinačne karakteristike prisutnih glodara na našem području

- SIVI PACOV (*RATTUS NORVEGICUS*)

Sivi pacov je izuzetno lukav glodar, inteligentan, oprezan, koji svoja legla pravi u zemlji, skladištima, na tavanima i podrumima. Posebno u jesen i zimi, seli u zgrade i kanale i tako preživljava doba sa niskim temperaturama.

Ovaj štakor koji se naziva i SELAC, ima veliku pokretljivost i prisutan je u mnogim prostorima gdje žive ljudi, te na svim mogućim mjestima gdje ima hrane. Veoma je plodan i koti se 3 do 5 puta godišnje, a ponekad okoti 6 do 12 mladih.

-CRNI PACOV (*RATTUS RATTUS*)

Crni pacov živi u magacinima hrane, zapuštenim dijelovima kuća, najčešće na tavanima, u toplovodima i pored kuhinja. Jede sve do čega dođe. Ima dobru reproduktivnu sposobnost, koti se 3 - 5 puta godišnje, a broj mladih varira od 5 - 10 pa se ova vrsta glodara, bez obavezne Preventivne sistematske deratizacije, ne može staviti pod nadzor.

U nedostatku hrane prokopava i temelje kuća i naseljava se neposredno uz čovjeka. Vrlo su proždrliji pa jedan pacov godišnje pojede preko 12 kilograma hrane i proizvede oko 2 kg izmeta, pa uz veliku štetu izaziva i zagađenje hrane i prostora.

Živi oko 18 mjeseci i za taj period može dobiti čak nekoliko stotina potomaka.

Dobro se prilagođava svim životnim prilikama, što mu omogućava preživljavanje i opstanak i u najekstremnijim uslovima. Hrani se otpacima ljudske hrane koja sadrži bjelančevine koja daje više energije. Ne boji se ljudi.

-KUĆNI MIŠ (*MUS MUSCULUS*).

Kućni miš brzo se razmnožava. Godišnje ima 4 legla sa po 5 – 12 mladih koji su spolno zreli sa 2 mjeseca. Većinom naseljava tavanske prostore u kućama ili objektima kolektivnog stanovanja.

Zbog svega navedenog nameće se potreba redovne sistematske preventivne deratizacije bazirane na visoko standardiziranim programima i planovima izvođenja.

Potpuno biološko istrebljenje glodara je nemoguće, pa se mjere deratizacije provode stalno i trajno, kako bi se unaprijedilo zdravlje stanovništva prevenirajući zarazne bolesti uzrokovane mikroorganizmima čiji su prenosioci glodari.

Bolesti koje prenose glodari

Sve bolesti po vrsti uzročnika mogu se podijeliti na:

- Bakterijske (tularemija, brucelzoza, tuberkuloza, leptospiroza, salmoneloza....)
- Virusne (hemoragična groznica, bjesnilo, slinavka i šap, rikecioze.....)
- Parazitarne (trihineloza, lajšmanijaza, kokcidioza...)
- Protozoarne (toksoplazmoza, amebijaza, sarkocistoza....)
- Gljivične (različiti oblici dermatomikoza i trihofitija.....)

2. MJERE ZAŠTITE I NADZOR NAD POPULACIJOM ŠTETNIH GLODARA

Obaveza provođenja preventivne sistematske deratizacije, kao opće mjere u sprječavanje pojave zaraznih bolesti, propisana je Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije BiH“, broj 29/05), a obaveznu protuepidemijsku dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju određuje kao posebnu mjeru za suzbijanje širenja određenih zaraznih bolesti.

Deratizacijom se u smislu ovog programa smatra primjena hemijskih metoda i sredstava za uništavanje komensalnih mišolikih glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su rezervoari i mogući izvor infekcije.

Najmasovnije prisustvo glodara je u naseljima sa većim brojem ljudi, sa razvijenom infrastrukturnom mrežom i objektima u kojima je intenzivna privredna proizvodnja i promet roba, pošto u takvim sredinama imaju dobre uslove za skloništa, ishranu i razmnožavanje.

Preventivne mjere infestacije mješovitim glodarima podrazumijevaju postupke koji se preduzimaju u cilju sprječavanja pristupa glodara hrani i vodi. To su građevinsko-tehničke mjere kojima se onemogućava ulazak, i održavanje glodara u ljudske nastambe, a podrazumijevaju ugradnju sifona i prepreka u kanalizacionom sistemu, zatvaranju svih otvora oko dovodnih i odvodnih instalacija i slično.

Opće mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti provode se u objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru, odnosno u građevinama, postrojenjima, prostorima, prostorijama, na uređajima i opremi osoba koje obavljaju privrednu djelatnost i u djelatnostima na području zdravstva, odgoja, obrazovanja, socijalne zaštite, ugostiteljstva, turizma, obrta i usluga, sporta i rekreacije, objektima za javnu vodoopskrbu i uklanjanje otpadnih voda, deponijama za odlaganje komunalnog otpada, u djelatnosti javnog prijevoza, u i oko stambenih objekata, na javnim površinama i javnim objektima u gradovima i naseljima, te drugim objektima od javnozdravstvene i komunalne važnosti.

Po metodi i ciljevima rada obavezna preventivna sistematska deratizacija spada u preventivnu mjeru uništavanja glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su njihovi rezervoari.

Provodenje obavezne preventivne sistematske deratizacije svake godine na području Kantona Sarajevo ima za cilj prevenciju zaraznih bolesti koje se prenose glodarima, a time i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva, očuvanje okoline i smanjenje ekonomске i drugih šteta od strane glodara.

U izboru metoda rada koriste se smjernice provođenja kontrole glodara u urbanim područjima koje su usvojene kao dio strategije za 21. vijek u razvijenim zemljama Evropske Unije, a koje su poboljšale efikasnost sistematske deratizacije.

Uvođenjem ovih smjernica u Program obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo poboljšava se kvalitet uspjeha i efikasnost deratizacije, te unaprijeđuju metode prečenja izvođenja i evaluacije.

Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije BiH“, broj 29/05), te Odluka o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona

Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 22/13) određuju izvođenje obavezne preventivne sistematske deratizacije, radi sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, poboljšanja općih higijenskih uslova za život, zaštite čovjekove sredine i smanjenja ekonomskih šteta koje uzrokuju glodari.

Program deratizacije definira i utvrđuje sve najznačajnije elemente borbe protiv štetnih glodara kao što su: potreba suzbijanja glodara sa stanovišta zdravstvene zaštite, program i plan deratizacije, izbor rodenticida – preparata za uništavanje glodara, oblik i vrste mamaka, način kontrole glodara, način praćenja kvalitete provođenja deratizacije, uslove koje treba (mora) da zadovolji odabrani izvođač deratizacije, način evaluacije.

Ovim Programom na području Kantona Sarajevo utvrđuju se još:

- zakonski i podzakonski akti na osnovu kojih se vrši deratizacija
- karakteristike Kantona Sarajevo
- biološke karakteristike, vrste i kontrola glodara, što je značajno za pripremu plana izvođenja deratizacije na području Kantona Sarajevo
- indikatori monitoringa za praćenje kvalitete deratizacije i donošenje odluke o provođenju interventne preventivne sistematske deratizacije
- prioritetne lokacije
- vremenski periodi izvođenja deratizacije u kalendarskoj godini
- plan izvođenja deratizacije
- izrada plana izvođenja deratizacije
- mjere sigurnosti
- druga pitanja od interesa za uspješno izvršenje deratizacije na području Kantona Sarajevo.

Od 2012. godine uvodi se pojam „slobodnih zona od glodara“ kod provođenja deratizacije u Kantonu Sarajevo, koji zahtijeva mnogo veću aktivnost sa ciljem potpune eliminacije glodara u sredinama koje su visoko osjetljive na njihovu pojavu, kao što su predškolske, školske i zdravstvene ustanove, objekti za proizvodnju živežnih namirnica i njihova skladišta....

Ista metodologija planirana je i za ovu i sljedeće godine.

Program deratizacije sačinjen je prema standardima i ciljevima sistematske deratizacije koji se provode u zemljama EU, dok će se metodologija odvijati u nekoliko faza rada, koje podrazumijevaju sanitarno higijenske mjere i hemijske mjere uništavanja glodara.

a) Sanitarno-higijenske mjere u zaštiti od invazije glodara

Uspjeh svake deratizacije ključno ovisi o sanaciji okoliša, pošto striktno provedena sanitacija predstavlja najmanje 60% dugoročnog uspjeha svake provedene deratizacije. Zbog toga su ove mjere preduslov i sastavni dio svake preventivne i obavezne preventivne sistematske deratizacije.

Ove mjere imaju za cilj da se stvore takvi uslovi koji će umanjiti ili potpuno isključiti mogućnost naseljavanja glodara u raznim objektima i/ili na otvorenim površinama, a ukoliko

do njega dođe da im se uskrate osnovni uslovi opstanka. Pošto su ove mjere sastavni i nerazdvojivi dio ukupnog deratizacijskog procesa, potrebno je:

- spriječiti nekontrolisano odlaganje čvrstih/krutih otpadnih materija („divlje deponije“), organskog otpada (uginule životinje, sadržaj septičkih jama, ostaci hrane iz industrije i domaćinstva) prekrivati zemljom (zakopavati), spaljivati ili na drugi način učiniti nedostupnim glodarima
- osigurati dovoljan broj kontejnera za odlaganje čvrstih materija i njegovo redovno pražnjenje, čišćenje i dezinfekciju
- sanirati napuštene površine obrasle korovom, pošto su to potencijalna staništa glodara
- redovno održavati vodovodne instalacije kako bi se izbjeglo stvaranje „vlažnih mesta“ koje glodari koriste za svoje potrebe za vodom
- osigurati mjere fizičke zaštite u svim za glodare atraktivnim objektima preme važećim propisima (metalne oplate na vratima, rešetke na dostupnim prozorima i kanalizacionim otvorima i slično)
- podizati higijenski standard (svijest) stanovništva putem javnih medija i drugih sredstava informisanja

Pomenute mjere obavezno se trebaju provoditi prije pristupa direktnom uništenju glodara i postavljanju mamaca 15 dana prije početka izvođenja deratizacije.

Uz nadzor Inspeksijskih službi Kantona Sarajevo treba se izvršiti čišćenje svih podrumskih prostora, kao i većih javnih prostora uklanjanjem organskih i neorganskih otpadaka.

b) Ispitivanje brojnosti glodara

Deset dana prije početka deratizacije postaviti meke, metodom slučajnog izbora na određenom broju mesta u svakoj općini Kantona Sarajevo, metodologijom J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo (8 mesta i to: najveće trgovačko skladište prodaje živežnih namirnica, 2 podumske lokacije slučajno odabranih stambenih zgrada, jedna deponija smeća, 2 kanalizaciona šahta, jedna slučajno odabrana prodavnica mesnih i jedna slučajno odabrana prodavnica mlječnih proizvoda).

c) Obavezna preventivna sistematska deratizacija na području Kantona Sarajevo

Program obavezne preventivne sistematske deratizacije odredio je izvedbeni dio deratizacije i to:

- Vrijeme i način izvođenja sistematske deratizacije
- Kriterije za izvođenje intervente preventivne sistematske deratizacije tokom tekuće godine
- Kriterije za izbor izvođača programa deratizacije
- Kriterije za izbor hemijskih sredstava – rodenticida
- Planiranje potreba rodenticida
- Način postavljanja rodenticida
- Obavještenje stanovništva o provođenju deratizacije
- Mjere kontrole i evaluacija
- Mjere prevencije slučajnih zadesnih trovanja ljudi

3. ZAKONSKA OSNOVA VRŠENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SITEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

1. Članom 10. Stav 1. Tačkom 5. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije BiH“, broj 29/05), utvrđena je kao jedna od općih mjera za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti obavljanje obavezne (preventivne) dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije.
2. Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj 30/16) utvrđuje se način provođenja obavezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, te se odabrani izvodeč obavezne preventivne sistematske deratizacije u cijelosti mora pridržavati navedenog Pravilnika i snosi punu odgovornost za ostvarivanje mjera kojima se štiti zdravlje stanovništva i čovjekova okolina od onečišćenja, trovanja i nanošenja šteta.
3. Izvođač obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini treba imati odobrenje nadležnog ministarstva, a koje uključuje upotrebu otrova II i III iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe – obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj 30/16).
4. Primjena aktivnih sastojaka u mamcima koji će se koristiti u deratizaciji mora odgovarati Listi otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine, a koja je utvrđena Rješenjem o utvrđivanju otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 50/08).

Nadzor nad glodarima provodi se kontinuirano tokom cijele godine, a udarne faze obavezne preventivne sistematske deratizacije izvode se u proljetnom i jesenjem periodu kada je najbrojnija populacija štetnih glodara.

Ovim programom definisana su mjesta i područja koja obuhvata obavezna preventivna sistematska deratizacija:

- a) otvoreni i zatvoreni vodotoci, parkovi, groblja, površine koje nisu privedene urbanističkoj namjeni, saobraćajnice, mostovi, otvorene i zatvorena parkirališta, trgovi, tržnice i pijace, javni nužnici i druga javna mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara,
- b) mreža kantonalne i mjesnih kanalizacija za odvođenje otpadnih i oborinskih voda, uređaji za prečišćavanje tih voda, septičke jame i pomijare,

- c) šahtovi i energetski kanali toplovodnih, plinskih, električnih, telefonskih i drugih instalacija,
- d) glavna sanitarna deponija i ostale deponije smeća i otpadnih materijala koje služe kao sekundarne sirovine,
- e) objekti i sredstva javnog prevoza (željezničke i autobuske stanice, garažni prostori i remize saobraćajnih sredstava za javni prijevoz i aerodromski objekti),
- f) svi objekti i prostorije koji služe za proizvodnju, preradu i promet životnih namirnica i predmeta opće upotrebe
- g) pomoći prostor stambenih i stambeno-poslovnih zgrada, u svim oblicima svojine, uključujući podrume, tavane, drvarnike, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnike, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta,
- h) prostorije za ostavljanje poljoprivrednih mašina i oruđa, te pripadajuće javne površine navedenih objekata (dvorišta, parkovi i slično),
- i) neuređene i djelomično uređene zelene i druge površine u okolini stambenih zgrada,
- j) podrumi, tavani, drvarnici, magacinski prostori, dvorišta, smetljarnici, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta i slično poslovnih i pomoćnih prostorija na kojima postoji mogućnost razmnožavanja glodara, posebno prostori za skladištenje i pripremu hrane, te pripadajuće površine (dvorišta, parkovi):
  - preduzeća trgovinskih, ugostiteljskih i zanatskih radnji,
  - hotelsko-turističkih, ugostiteljskih, sportskih i rekreacionih prostora,
  - predškolskih, školskih, vjerskih ustanova i institucija, đačkih i studentskih domova, domova penzionera i drugih sličnih subjekata,
  - zdravstvenih ustanova u svim oblicima svojine,
  - objekata za pružanje medicinskih i higijenskih usluga stanovništva (centri za masažu, kiropraktične ordinacije, pedikerski, kozmetički, frizerski i brijači saloni, solariji),
  - organa uprave, javnih preduzeća i ustanova, privrednih društava, organizacija i drugih pravnih lica u svim oblicima svojine, kao i fizičkih lica – obrtnika
  - uslužnih, trgovinskih, zanatskih i ugostiteljskih radnji, a naročito onih koji se bave proizvodnjom, skladištenjem i prometom životnih namirnica,
  - drugih pravnih i fizičkih lica,
  - svih ostalih subjekata/objekata i drugih mesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara.

Stručni nadzor nad izvođenjem obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo vrše zaposlenici Radne jedinice za epidemiologiju J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i Kantonalna uprava za inspekcijske poslove - Inspektorat za sanitarne, zdravstvene i farmaceutske poslove.

Evaluaciju nad kvalitetom provedbe Programa deratizacije na području Kantona Sarajevo, uz korištenje savremenih indikatora nadzora, provodiće J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove – Inspektorat za sanitarne, zdravstvene i farmaceutske poslove, pored stručnog nadzora, kontrolisati će i provoditi i druge upravne mjere, a u skladu sa svojim ovlaštenjem, u cilju uspješnog izvođenja deratizacije.

Izrada Programa obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za tekuću godinu finansirat će se iz sredstava budžeta Kantona Sarajevo.

Troškove obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, koja se odnose na javne površine, javna dobra i prostore koje koriste korisnici budžeta, finansiraju se iz sredstva planiranih proračunom Kantona Sarajevo za tekuću godinu.

4. OSNOVNE KARAKTERISTIKE OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

4.1. Definicija i osnovni pojmovi

U članu 12. Pravilnika o načinu provođenja obavezne preventivne sistematske dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao opće mjere zaštite stanovništva od zaraznih bolesti kaže se da se u cilju sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, poboljšanja općih higijenskih uvjeta za život, zaštite čovjekove sredine i smanjenja ekonomskih šteta koje uzrokuju štetni glodari provodi obavezna sistematska deratizacija u naseljenim mjestima.

Obavezna preventivna sistematska deratizacija podrazumijeva i uključuje niz mera kojim se populacija glodara koji se nalaze u naseljima, odnosno u blizini ljudi, smanjuje na biološki održivi nivo. Ovaj naziv znači sljedeće:

„**obavezna**“ – znači da je društvena zajednica ovu mjeru obavezna provesti na osnovu Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (također, ova mjeru obavezna je i za fizička i pravna lica koja su vlasnici objekata).

„**sistematska**“ – označava metodologiju rada koja podrazumijeva da će se, po istoj metodologiji, sa istim preparatima (prilagođenim vrstama objekta) u što je moguće kraćem vremenskom periodu provesti na cijelokupnom području Kantona. Za njeno provođenje nadležan je Kanton.

„**deratizacija**“ – uništavanje štetnih glodara, odnosno smanjenje njihovog broja kako bi se onemogućio njihov direktni ili indirektni štetni utjecaj na zdravlje ljudi, smanjile ekonomске štete koje oni uzrokuju i eliminisao estetski nedostatak uzrokovan njihovim prisustvom u okolišu.

Ova deratizacija je „**preventivna**“, što znači da se izvodi u cilju preveniranja nastanka bolesti.

Termin „**sistematska**“ čini ključnu razliku u odnosu na obavezne preventivne deratizacije koje su, u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti i Pravilnikom o vršenju DDD obaveza privrednih subjekata i fizičkih lica, a odnose se na objekte u njihovom vlasništvu. Preventivnom sistematskom deratizacijom se, pored navedenih objekata, obuhvataju i sve javne površine i objekti od javnog interesa.

Za provođenje preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo koristiti će se propisana metodologija rada sa određenim vremenskim periodima, a koja će se provesti na svim prostorima općina Kantona Sarajevo, a u skladu sa Programom preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo.

Adekvatnom primjenom Programa preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo preveniraju se sve opasnosti od širenja zaraznih i parazitarnih bolesti koje se prenose direktno i indirektno preko glodara, te smanjuju ekonomski šteta koje nanose glodari uništavanjem i zagodenjem životnih namirnica i okoliša.

4.2. Ciljevi deratizacije

Osnovni cilj obavezne Preventivne sistematske deratizacije generalno, a tako će biti i u narednom periodu, svodenje je broja štakora i drugih štetnih glodara u kanalizacionoj mreži, vodotokovima, nadzemnim i podzemnim objektima i drugim javnim površinama na biološki održivi minimum.

Biološki održivi minimum podrazumijeva značajno smanjenje broja glodara i svodenje na epizootijski minimum, a to znači na broj koji nije štetan za ljude. Tako se smanjuju i rizici od prenošenja zaraznih bolesti kao i ekonomski štete na području Kantona Sarajevo koje mogu uzrokovati štakori i drugi štetni glodari.

Program deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini ima prioritetne ciljeve:

- Prevenciju bolesti ljudi od zaraznih bolesti za koje su glodari rezervoari i prenosioci
- Postizanje višeg nivoa zaštite zdravlja stanovnika Kantona
- Smanjenje ekonomskih šteta koje uzrokuju glodari
- Unapređenje sanitarno- higijenskih i estetskih uslova u Kantonu

Da bi se postigli nabrojani ciljevi potrebno je zadovoljiti sljedeće uslove:

- Deratizaciju provoditi kvalitetnim rodenticidima (hemijskim sredstvima za uništavanje glodara) koji su registrovani za upotrebu u našoj zemlji
- Ispoštovati planirano vrijeme za izvođenje deratizacije
- Precizno odrediti kritične tačke na kojim se može javiti povećan broj glodara, kako bi se tim mjestima poklonila posebna pažnja
- Uvesti stalni monitoring nad realizacijom Programa deratizacije
- Ako se ukaže potreba, provesti i interventnu deratizaciju u periodu između dvije operativne faze (proljetna i jesenja)

4.3. Specifični zadaci programa

Program obavezne preventivne sistematske deratizacije u Kantonu za tekuću godinu treba da osigura sljedeće specifične zadatke:

1. Da utvrdi stepen infestacije glodarima prema unaprijed napravljenom planu, tako da budu obuhvaćene sve općine Kantona, da se izvrši procjena infestacije u različitim objektima i na različitim javnim površinama (u stambenim objektima i dvorištima, na trgovima, u parkovima, obalama vodotokova rijeka i potoka), s ciljem stvaranja što objektivnije slike stanja na terenu
Ispitivanjem obuhvatiti najmanje 10% ukupnog programskog zadatka preventivne sistematske deratizacije
2. Da utvrdi postojanje uslova u okolišu koji pogoduju razvoju i održavanju glodara (najčešće neadekvatna dispozicija krutog otpada te da predloži djelotvorne mјere uklanjanja)
3. Osiguranje deratizacije svih stambenih objekata i dvorišta, na saobraćajnicama, trgovima, parkovima, na obalama vodotokova rijeka koje protiču kroz općine Kantona i to na jedinstven način na čitavom području Kantona i uz jedinstvenu dokumentaciju
4. Obezbjedenjem saradnje i edukacije građana izbjegći eventualne neželjene događaje i time postići uspjeh deratizacije
5. Obezbjedenje kontinuiranog nadzora nad provođenjem Programa deratizacije, kako od strane J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, tako i od Sanitarne inspekciјe Kantona.

5. KARAKTERISTIKE KANTONA SARAJEVO

Kanton Sarajevo jedan je od 10 kantona Federacije BiH smješten u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine, sa površinom od 1.276,9 km², što čini 4,89% površine Federacije BiH.

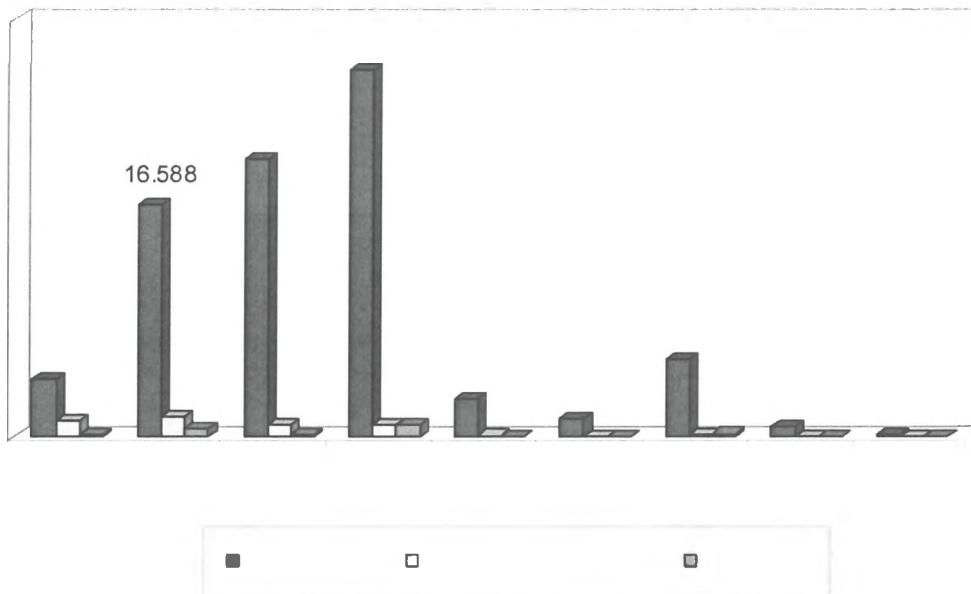
Prema procijenjenim podacima Federalnog Zavoda za statistiku na dan 30.06.2015. godine, Kanton Sarajevo ima 446.853 stanovnika.

Tabela: 1. Površina općina Kantona Sarajevo

	NAZIV OPĆINE	površina u km ²
1.	Stari Grad	51,4
2.	Centar	33,0
3.	Novo Sarajevo	9,9
4.	Novi Grad	47,2
5.	Iliža	143,4
6.	Vogošća	71,7
7.	Ilijaš	308,6
8.	Hadžići	273,3
9.	Trnovo	338,4
UKUPNO:		1.276,9

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku 2015. godina

Grafikon 1. Stanovi, poslovni prostori i garaže na području Kantona Sarajevo

*Ovo su podaci s kojima raspolaže J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo (izvor podataka Kantonalni stambeni fond). Napominjeno da podaci nisu potpuni, s obzirom što vojno stambeni fond i stambena zadruga nisu svoje objekte u potpunosti predali u evidenciju Kantonalnog stambenog fonda.

U Planu izvođenja deratizacije odrediti će se, prema indikatorima za ispitivanje broja štakora i epidemiološkoj situaciji, operativne smjernice izvođenja deratizacije.

Posebna pažnja treba da bude usmjerena prema općinama užeg gradskog područja Kantona Sarajevo, koje imaju veliku gustinu naseljenosti, odnosno veliki broj stanovnika, veliki stambeni prostor, javne zdravstvene ustanove sva tri nivoa zdravstvene zaštite, predškolske i školske ustanove i mnoge druge javne objekte koji su od posebnog značaja za Kanton Sarajevo.

Deratizacijom treba da budu obuhvaćeni i urbani dijelovi općina Iličići, Hadžići, Vogošća, ilijski i Trnovo, kao i granične zone prema šumskim i poljskim površinama koja su potencijalna mjesta od najezde šumskih glodara. Prema metodološkom uputstvu u Programu deratizacije treba da se postave sredstva na graničnim šumskim područjima iz kojih je moguća pojava šumskih glodara s ciljem smanjuenja rizika od unošenja zaraznih bolesti koje prenose isti. Na ovaj način spriječiti će se pojava zoonoza koje se održavaju u enzootičnim žarištima, kao što je hemoragična grozica.

U skladu sa svojom djelatnošću J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, će aktivno vršiti nadzor nad pojmom zaraznih bolesti koje se mogu dovesti u vezu sa prisustvom glodara i prenošenjem putem njih.

Kod eventualne pojave ovih bolesti između provođenja dvije udarne faze, provodit će se Interventna deratizacija, koja ima za cilj da, u što kraćem vremenskom periodu stavi pod kontrolu sve potencijalne izvore i puteve prenosa bolesti za koje mogu da budu odgovorni glodari, sa ciljem brže eliminacije istih. Na taj način smanjuje se rizik obolijevanja ljudi.

5.1. Prioritetne lokacije plana izvođenja deratizacije

Posebnu pažnju treba posvetiti mjestima i lokacijama gdje se glodari (štakori) najčešće okupljaju, razmnožavaju, a to su otvoreni vodotoci, zelene površine, kanalizaciona mreža, glavna sanitarna deponija i ostale deponije smeća i otpadnih materijala, stambene jedinice, zdravstvene, socijalne i obrazovne ustanove i ostale.

Tabela 2.: Prioritetne lokacije za provođenje deratizacije

Objekti - lokacije	Brojčani pokazatelji
Otvoreni vodotoci	102.700m x 2 (obje obale) ^{1*}
Kanalizacioni šahtovi	5.600 šahtova
Kanalizaciona mreža	637 km
Pomoćni prostori gradskih stambenih zgrada (podrumski i tavanski)	6.000 (za oko 80.000 stanova) ^{2*}
Zelene otvorene površine	1.400,000 m ²
Rizični lokaliteti-rubna područja (Sedrenik,Binježev,Dupovci)	30.000 m ²
Predškolske i obrazovne ustanove	205
Zdravstvene i socijalne ustanove	120.000 m ²
Deponije	25.000 m ²
Gradski trgovi	16

Programom deratizacije utvrđeno je da se na području Kantona Sarajevo obuhvati 205.400 dužnih metara vodotokova, gdje je predviđeno da se na obje obale (desna i lijeva) svakog vodotoka izvrši deratizacija u svakoj fazi deratizacije.

Tabela 3.: Vodotokovi i njihove dužine u Kantonu Sarajevo

Naziv vodotoka	Dužina u metrima
Miljacka	38.000
Željeznica	14.000
Dobrinja	7.400
Jošanica	5.100
Zujevina	5.300
Žunovnica	4.200
Tilava	3.900
Butmirski potok	3.200
Koševski potok	4.200
Kanal kod Energoinvesta	1.900
Potok- Zrak	1.000
Misoča	1.100
Bosna	2.900
Ostali vodotokovi	10.500
Ukupno za jednu fazu deratizacije	102.700 metara X 2 (obale)

6. UTVRĐIVANJE STEPENA INFESTACIJE

Stepen infestacije, odnosno brojnost glodara će se odrediti nekom od priznatih metoda

Trenutni stepen infestacije u stambenim zgradama se određuje kao količnik broja zgrada u kojima je zabilježena pojava štakora i ukupnog broja zgrada na promatranom području

Godišnji stepen infestacije odredit će se kao zbir svih zgrada u kojima je zabilježena pojava štakora na promatranom području tokom godine dana podijeljen s ukupnim brojem posmatranih zgrada.

Utvrdjivanje stepena infestacije na javnim površinama, trgovima, parkovima i uz korita rijeka – vrši se brojanjem aktivnih rupa glodara na jedinicu površine.

Sarajevski Kanton zbog svog specifičnog kotlinskog položaja i neadekvatno riješene dispozicije otpadnih voda (koje se izljevaju u užoj gradskoj zoni u rijeku Miljacku) ima veliki problema sa nadzorom nad štakorima i drugim štetnim glodarima, naročito u periodu niskog vodostaja rijeke.

Na području Kantona se nalazi veliki broj različito kultivisanih zelenih površina, a nerijetko se uz njih, ili na njima nalaze razne vrste bespravno odloženog otpada, što predstavlja idealno stanište za život i održavanje štakora i drugih štetnih glodara.

U toku realizacije Plana izvođenja deratizacije pratiti će se kvalitet uspjeha deratizacije i u svakom slučaju kada se ocijeni da bi trebalo unaprijediti efikasnost izvođenja deratizacije, provoditi će se Interventna deratizacija.

Ocjena kvaliteta provođenja Programa preventivne sistematske deratizacije vršiti će se prema vrlo osjetljivim indikatorima u monitoringu nadzora

Program deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini kontinuirano će se evaluirati.

7. OSNOVNI INDIKATORI ZA PROCJENU STEPENA INFESTACIJE

Osnovni indikatori za određivanje stepena infestacije su:

- uočavanje glodara u različitim dijelovima dana
- nalaz izmeta
- ustanovljavanje aktivnih rupa
- ustanovljavanje šteta
- prisustvo mirisa urina glodara
- prisustvo dlaka glodara i drugih indirektnih pokazatelja

Tabela 4. Uočavanje glodara u različitim dijelovima dana

Vrijeme javljanja štakora	Broj uočenih Štakora	Ocjena Ugroženosti Štakorima
Pojava štakora u sumrak ili noću	do 3	visoka
Pojava štakora redovno noću, a primjećuju se i danju	3-10	vrlo visoka
Pojava štakora danju, a noći vrlo uočljivo	preko 10	alarmantna

Ovako prikupljeni podaci su značajni ali ne i dovoljni pa je potrebno izvršiti i dodatna ispitivanja.

Nalaz izmeta – izmet pacova selca je ravan i malo zaobljen, sa zaobljenim krajevima. Prosječna dužina izmeta je oko 6-8 mm i širina 1,5-4 mm. Nalazi se na putevima kuda se ovaj pacov kreće. Tokom 24 sata pacov selac odloži oko 40 komada izmeta. Izmet crnog pacova je nešto kraći i malo tanji sa oštrim krajevima. Tokom 24 sata crni pacov odloži oko 80 komada izmeta. Izmet kućnog miša je crne boje, dugačak 4mm, a širok do 2 mm. Svjež izmet je mekan i sjajan, a nakon dva dana postaje čvrst, bez sjaja i boja mu postaje svjetlija.

Ustanovljavanje aktivnih rupa – ovaj metod se zasniva na potrebi pacova selca da pravi rupe u tlu. Najčešće se radi o rupama veličine 6 – 10 cm. Od velikog je značaja odrediti da li su rupe „aktivne“ ili ne, jer su samo aktivne rupe dokaz infestacije. Aktivnost rupa se utvrđuje zatvaranjem rupa zemljom ili papirom. Ponovo otvorene rupe su aktivne. Na većim površinama se broj aktivnih rupa utvrđuje tako što se broje rupe u kvadratima površine od jednog kvadratnog metra koje se postavljaju dijagonalno na parceli od 1ha i na osnovu proporcije se određuje stepen infestacije.

Ustanovljavanje šteta – štete koje glodari nanose su često najpouzdaniji dokaz njihovog prisustva. Ove štete su posebno vidljive na predmetima ili robama koje se mogu oštetiti glodanjem (drvo, kablovi, papir, vreće šećera, brašna isl)

Prisustvo mirisa urina glodara- miris urina glodara je veoma specifičan i lako prepoznatljiv, na glatkim i vodonepropusnim površinama. Nekada je osnovni pokazatelj prisustva glodara, naročito ako je njihov broj manji.

Prisustvo dlaka glodara i drugih indirektnih pokazatelja– u objektima u kojim ima glodara često se nađu dlake te masni tragovi od masnih tijela glodara na zidovima. Dlake glodara se posebno lako uočavaju u mlinovima, silosima, magacinima i pekarama gdje su ulijepljene brašnom.

8. OPERATIVNI PROGRAM PROVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO U TEKUĆOJ GODINI

Operativni program provođenja u sebi treba da sadrži:

- obim posla, odnosno definisanost područja na kome će se provesti preventivna sistematska deratizacija
- vrijeme izvođenja
- vrste sredstava i preparata, njihove količine i načine primjene
- obaveze izvođača deratizacije
- načine obavještavanja građana, pravnih i fizičkih lica
- obaveze pravnih i fizičkih lica
- nadzor nad provođenjem deratizacije (vrste nadzora i izvršioci)

Obim posla, odnosno definisanost područja na kome će se provesti preventivna sistematska deratizacija

- a) otvoreni i zatvorenii vodotoci, parkovi, groblja, površine koje nisu privedene urbanističkoj namjeni, saobraćajnice, mostovi, otvorena i zatvorena parkirališta, trgovi, tržnice i pijace, javni nužnici i druga javna mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara;
- b) mreža kantonalne i mjesnih kanalizacija za odvođenje otpadnih i oborinskih voda, uređaji za prečišćavanje tih voda, te septičke jame i pomijare;
- c) šahtovi i energetski kanali toplovodnih, plinskih, električnih, telefonskih i drugih instalacija;
- d) glavna sanitarna deponija i ostale deponije smeća i otpadnih materijala koji služe kao sekundarne sirovine;
- e) objekti i sredstva javnog prevoza (željezničke i autobuske stanice, garažni prostori i remize saobraćajnih sredstava za javni prevoz i aerodromski objekti);
- f) svi objekti i prostorije koji služe za proizvodnju, preradu i promet životnih namirnica i predmeta opće upotrebe;
- g) pomoćni prostor stambenih i stambeno-poslovnih zgrada, u svim oblicima svojine, uključujući: podrume, tavane, drvarnike, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnike, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta;
- h) prostorije za ostavljanje poljoprivrednih mašina i oruđa, te pripadajuće javne površine navedenih objekata (dvorišta, parkovi i sl.);
- i) neuređene ili djelimično uređene zelene i druge javne površine u okolini stambenih zgrada,
- j) podrumi, tavani, drvarnici, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnici, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta i sl. poslovnih i pomoćnih prostorija na kojima postoji mogućnost razmnožavanja glodara, posebno prostori za skladištenje i pripremu hrane, te pripadajuće površine (dvorišta, parkovi i sl.):
  - preduzeća, trgovinskih, ugostiteljskih i zanatskih radnji,
  - hotelsko-turističkih, ugostiteljskih, sportskih i rekreacionih prostora,

- predškolskih, školskih, vjerskih ustanova i institucija, đački i studentski domovi, domovi penzionera i drugi slični subjekti,
- zdravstvenih ustanova u svim oblicima svojine,
- objekata za pružanje medicinskih i higijenskih usluga stanovništvu (centri za masažu, kiropraktične ordinacije, pedikerski, kozmetički, frizerski i brijački saloni, solariji).
- organa uprave, javnih preduzeća i ustanova, privrednih društava, organizacija i drugih pravnih lica u svim oblicima svojine, kao i fizičkih lica – obrtnici,
- uslužnih, trgovinskih, zanatskih i ugostiteljskih radnji, a naročito onih koji se bave proizvodnjom, skladištenjem i prometom životnih namirnica,
- drugih pravnih i fizičkih lica
- svih ostalih subjekata/objekata i drugih mesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara.

Vrijeme izvođenja

Deratizacija se vrši u dvije operativne faze rada (proljetnoj i jesenjoj), svake kalendarske godine i obavezno se izvodi u svakoj operativnoj fazi na svim objektima ili prostorima koji su naprijed navedeni.

Deratizacija se izvodi kontinuirano u toku cijele godine, a operativne (udarne) faze se izvode u proljetnom i jesenjem periodu kada je najveća populacija štetnih glodara, te kada se zbog biološkog ciklusa i migracionih svojstava glodara postižu i najbolji efekti uništavanja istih u naseljenim mjestima.

Vremenskih termina izvođenja deratizacije se trebaju pridržavati pravna i fizička lica, te izvođači deratizacije. To su:

- a) Prva (proljetna) operativna faza deratizacije provoditi će se u vremenskom intervalu od 01. 04. do 30. 05. kalendarske godine,
- b) Druga (jesenja) operativna faza deratizacije provoditi će se u vremenskom intervalu od 01. 10. do 30. 11. kalendarske godine.

Interventna deratizacija je treća faza izvođenja deratizacije, a provoditi će se po uočenoj infestaciji štetnih glodara. Interventna deratizacija mora se provesti u objektima i prostorima kada se uoči povećani broj glodara kao i u svim slučajevima kada se pojavi nesigurna ili pogoršana epidemiološka situacija zaraznih bolesti koje prenose glodari. Interventna deratizacija vremenski se izvodi tokom cijele kalendarske godine, između dvije faze, a sve do početka prve (proljetne) operativne faze deratizacije na području Kantona Sarajevo u narednoj godini. Kontinuitet deratizacije se postiže obradom mjesta koja služe kao stalna legla i staništa glodara uspostavljanjem tzv.“stalnih hraništa“ koja se održavaju tokom cijele godine.

Vrste sredstava i preparata, njihove količine i načini primjene

Deratizacija se izvodi hemijskim sredstvima i preparatima čija je upotreba dozvoljena na području Federacije Bosne i Hercegovine i koja, uz toksikološku ocjenu, imaju i dokaz o

utvrđenoj efikasnosti, prema propisima koji regulišu ovu oblast, a pismeni dokaz podnose izvođači deratizacije.

Primjena aktivnih sastojaka u mamacima koji će se koristiti u deratizaciji mora odgovarati Listi otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine, a koja je utvrđena Rješenjem o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Provjeru efikasnosti sredstava vrši ovlaštena ustanova. Preporuku za provjeru efikasnosti sredstava može dati Kantonalna uprava za inspekcijske poslove - Inspektorat za sanitарне, zdravstvene i farmaceutske poslove Kantona Sarajevo ili J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Obaveze izvođača deratizacije

Izvođač deratizacije mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva, a koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/16).

Izvođač je dužan da prilikom izvođenja deratizacije preduzima sve potrebne mjere predostrožnosti za zaštitu zdravlja građana i radnika koji izvode deratizaciju, kao i mjere za zaštitu domaćih životinja, korisnih insekata, životne i radne sredine.

Načini obavještavanja građana, pravnih i fizičkih lica

Izvođač je dužan da prije početka izvođenja deratizacije obavijesti građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja deratizacije, dajući potrebna uputstva za zaštitu od eventualnih štetnih posljedica.

Uputstva za zaštitu sadrže:

- a) opće mjere predostrožnosti i sigurnosti;
- b) posebne mjere za zaštitu građana i imovine;
- c) opće mjere za zaštitu domaćih životinja
- d) mjere koje se odnose na obaveze pravnih i fizičkih lica za pripremanje prostora u kojima se izvodi deratizacija (uklanjanje smeća i drugih otpadaka, obezbjeđenje pristupačnosti prostoru, davanje potrebnih obavještenja stručnim licima izvođača i dr.).

Obavještenja i uputstva daju se na prigodan način putem plakatiranja, oglašavanja u sredstvima javnog informisanja, prije i u toku izvođenja deratizacije.

Obaveze pravnih i fizičkih lica

Sva pravna i fizička lica u čijim se objektima izvodi deratizacija, dužna su da stručnim radnicima izvođača omoguće pristup i daju im potrebna obavještenja.

Također, dužni su provoditi određene mjere i izvršavati radnje koje im nalažu stručni radnici u cilju osiguranja uspješnog izvođenja deratizacije i zaštite ljudi i domaćih životinja.

Nadzor nad provođenjem deratizacije (vrste nadzora i izvršioc)

Stručni nadzor nad izvođenjem deratizacije javnih površina i javnih dobara, vrše higijensko-epidemiološke ekipe Zavoda, a Upravni nadzor nad provođenjem te nadzor nad organizacijom i izvođenjem deratizacije vrši Sanitarna inspekcija.

Sanitarna inspekcija po svom nalazu ili nalazu Zavoda može zabraniti ili obustaviti izvođenje deratizacije iz slijedećih razloga:

- a) kada se utvrdi da izvođač deratizacije koristi preparate čija efikasnost nije provjerena i upotreba dozvoljena,
- b) kada se utvrdi da nisu ispunjeni uslovi propisani u Programu i Odluci,
- c) kada se utvrdi da radnici koji vrše deratizaciju nemaju propisanih uslova za vršenje deratizacije.

O svim nalazima Sanitarne inspekcije obavještava se Koordinacioni odbor i Zavod. U slučaju nekvalitetnog ili nepotpunog izvršenja deratizacije, Sanitarna inspekcija će predložiti Koordinacionom odboru da naredi da se postupak deratizacije ponovi o trošku izvođača ili predložiti raskid ugovora na štetu izvođača deratizacije.

9. IZVOĐENJE DERATIZACIJE

I proljetna i jesenja faza deratizacije će u sebi uključivati nekoliko aktivnosti

I - PRVA OPERATIVNA FAZA - proljeće tekuće godine

PRVA OPERATIVNA FAZA - proljeće tekuće godine obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo provoditi će se u vremenskom intervalu:

- OD 01. 04. do 30. 05. tekuće godine

1.) Prva etapa ciljanih aktivnosti

U prvoj etapi rada planirane su dvije vrste djelatnosti :

- 1.1 Higijensko uklanjanje organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora te sa površina koje će se deratizirati

Vremenski period aktivnosti: 01. 04. do 10. 04. tekuće godine

- 1.2 Ispitivanje i procjena broja glodara

Izvesti će se prema metodologiji postavljanja meka, metodom slučajnog izbora, na određenom broju mjesta u svakoj općini Kantona Sarajevo.

Vremenski period aktivnosti: 10. 04. do 18. 04. tekuće godine

2.) Druga etapa ciljanih aktivnosti

Vrijeme za provođenje druge etape Prve operativne faze Programa deratizacije je: od 19. 04. do 30. 05. tekuće godine

II - DRUGA OPERATIVNA FAZA - jesen tekuće godine

DRUGA OPERATIVNA FAZA - jesen tekuće godine obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo provoditi će se u vremenskom intervalu:

- **OD 01. 10. do 30. 11. tekuće godine**

a sastoji se od dvije etape provođenja ciljanih aktivnosti.

1.) Prva etapa ciljanih aktivnosti

U prvoj etapi rada planirane su dvije vrste djelatnosti :

- 1.1 **Higijensko uklanjanje organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora te sa površina koje će se deratizirati**

Vremenski period aktivnosti: od 01. 10. do 05. 10. tekuće godine

- 1.2 **Ispitivanje i procjena broja glodara**

Izvesti će se prema metodologiji postavljanja meka, metodom slučajnog izbora, na određenom broju mjesta u svakoj općini Kantona Sarajevo.

Vremenski period aktivnosti: 06. 10. do 15. 10. tekuće godine

2.) Druga etapa ciljanih aktivnosti

Druga etapa druge operativne faze Programa obavezne preventivne sistematske deratizacije Kantona Sarajevo provoditi će se: od 16. 10. do 30. 11. tekuće godine.

1.) Prva etapa ciljanih aktivnosti

1.1.Higijensko uklanjanje organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora te sa površina koje će se deratizirati

Sanitarno higijenske mjere u zaštiti od glodara imaju za cilj stvaranje povoljnih uslova za provođenje sistematske deratizacije Kantona Sarajevo, a što je bitan preduslov za postizanje efikasnosti.

Sanitarno higijenske mjere se obavezno moraju provoditi prije pristupa direktnom uništavanju glodara i postavljanju mamaca i treba ih provesti prije početka izvođenja deratizacije, kako u proljetnjoj, tako i jesenjoj operativnoj fazi.

Ove mjere, u prvom redu, podrazumijevaju čišćenje svih podrumskih prostorija, kao i većih javnih prostora te uklanjanje svih organskih i neorganskih otpadaka. Za čišćenje i uklanjanje otpada sa javnih površina neophodno je uključivanje javnog komunalnog preduzeća.

Kod kolektivnih oblika stanovanja, provođenje higijensko-sanitarnih mjera se, zbog važnosti ovih aktivnosti obavezno mora provoditi uz nadzor prestavnika pravnih lica kojim je povjereno održavanje zajedničkih prostorija zgrada. **Za uspjeh provođenja Programa deratizacije najvećim dijelom odgovorne su ove mjere, odnosno uspješnost cijelog procesa i do 60% zavisi o pravilno provedenim sanitarno-higijenskim mjerama.**

1.2 Ispitivanje brojnosti glodara se treba izvršiti deset dana prije izvođenja deratizacije na terenu, a provodi se po jednoj od predloženih metodologija koje su sastavni dio ovog Programa.

Cilj ove aktivnosti je da se odredi stepen infestiranosti, odnosno brojnost glodara u objektima i na površinama koje će se tretirati preventivnom sistematskom deratizacijom. Ispitivanje će se izvršiti u različitim vrstama objekata i na različitim općinama na području Kantona.

Ispitivanja brojnosti glodara se treba provesti nakon čišćenja i uklanjanja organskih i anorganskih otpadaka iz podrumskih prostorija i ostalih objekata koji se trebaju deratizirati.

Primarno postavljanje mamaca - metoda skrininga za ocjenu stepena infestacije glodara

Metodologija: Postavljanje meka na 8 odabranih lokacija u svakoj općini i to po istim kriterijima izbora koje će se koristiti u preventivnoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo.

Izabrat će se 8 mjesta i to: najveće trgovačko skladište prodaje živežnih namirnica, 2 podumske lokacije slučajno odabranih stambenih zgrada, jedna deponija smeća, 2 kanalizaciona šahta, jedna slučajno odabrana prodavnica mesnih i jedna slučajno odabrana prodavnica mlječnih proizvoda.

Meke 15-25 grama će se postaviti na razdaljini od 3-5 m².

J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, poslije izbora najpovoljnijeg izvođača, ima pravo izmjene lokacija za primarno postavljanje meka iz Operativnog plana.

Postavljanje **probnih mamaka** – predstavlja prilično preciznu metodu, ali ne i potpuno tačnu jer pacovi imaju osobinu da skladište hrani, a mogu se hraniti i nekim drugim hranivima. Provodi se tako što se zrnasta hrana koja se koriste za izrdu mamaca postavljaju u tačno određenim količinama na mjestima na kojima se očekuje prisustvo glodara, na 24 sata se mjerenjem utvrđuje količina pojedene hrane u periodu od 5 do 8 dana, a potom se na osnovu formule izračunava broj pacova.

$$P = H / 28 \times N$$

Pri čemu **P** – predstavlja vjerovatan broj pacova, **H** – količinu pojedene hrane, **28** – količinu hrane koju pacov pojede za jedan dan (miš pojede **6 g**) i **N** – broj dana koliko je bila izložena hrana.

Pet dana po postavljanju meka za trovanje glodara izvršit će se mjerjenje broja preostalih meka i metodologijom J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo utvrditi procjena stanja glodara, što će biti smjernica za operativni rad provođenja preventivne deratizacije.

2.) Druga etapa ciljanih aktivnosti

- **Postavljanje mamaca pri izvođenju u operativnom programu obavezne preventivne sistematske deratizacije**
  - Postavljanje mamaca u potpunosti treba primijeniti prema metodologiji utvrđenoj u Programu deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini
  - Poslije 10 dana izvršiti kontrolu postavljenih mamaca i obnoviti ih ukoliko je više od 50% potrošeno
  - Poslije 25 dana, a najkasnije 30 dana od postavljenja skloniti i uništiti preostale mamce
  - **U provođenju deratizacije vodotokova i kanalizacione mreže obavezno se mora rukovoditi principima vezivanja parafinskih blokova - mamaca na propisani način, a ni u kom slučaju vršiti istresanje mamaca u kanalizacioni sistem ili vodotokove**
  - Svi pasta rodenticidi, kao i rastresiti parafinski mamci, treba da budu u originalnim pakovanjima proizvođača, sa tekstom na jednom od službenih jezika koji se koriste u Bosni i Hercegovini, o sastavu i djelovanju, kao i upozorenju na mogućnost trovanja

U ustanovama za proizvodnju hrane i lijekova, kao i zdravstvenim koristiće se u preventivnoj sistematskoj deratizaciji hranilice za glodare, a njihovo postavljanje mora se evidentirati na tlocrtima i dostaviti Zavodu za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Za deratizaciju školskih i predškolskih ustanova, odnosno prostora koji su dostupni djeci koristiti isključivo adhezivne mamke kako bi se izbjegao potencijalni rizik od neželjenih posljedica.

Kod postavljanja mamaca za uništavanje glodara pridržavati će se i sljedećih obaveznih postupaka rada:

- mamke treba postavljati na mjesto gdje je zapažen najveći broj glodara
- mamci treba da budu nedostupni ljudima i korisnim životinjama te se njima ne smiju kontaminirati živežne namirnice
- mamci ako nisu postavljeni na nedostupna mjesta, moraju biti izloženi na podlošci i kutijama.

10. IZBOR PREPARATA

Za provođenje obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo koristiti će se isključivo rodenticidi druge generacije antikoagulanata čiji sastav mora odgovarati skupini otrova II grupe iz Rješenja o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, broj 50/08).

Svaki izvođač radova u ponudi treba navesti :

- a. Izbor rodenticida, generičko ime, glavne karakteristike rodenticida u odnosu na djelovanje.
- b. Zemlju proizvođača, puni naziv firme proizvođača, kao i dostaviti Certifikate o kvalitetu rodenticida koji će se koristiti u obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji.
- c. Rodenticidi II grupe moraju da imaju deklaraciju proizvodnje, profakturu ponude, garanciju da će izvršiti uplatu, rok dostave rodenticida u Sarajevo te rok trajanja (upotrebe) koji važi najmanja do početka prve operativne faze naredne godine.
- d. J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i Sanitarna inspekcija će izvršiti nadzor kod prijema rodenticida, zapisnički utvrditi količinu i vrstu rodenticida, a u toku izvođenja vršiti stalan nadzor nad primjenom rodenticida.
- e. Kod svakog nepridržavanja primjene i načina upotrebe odabranih rodenticida obavezna preventivna sistematska deratizacija će se obustaviti na štetu izvođača radova.

Prednosti ove skupine rodenticida za uništavanje glodara su:

- uništavaju sve vrste glodara
- postižu smrtne doze kod glodara već nakon jednog uzimanja zatrovane mase u minimalnim količinama
- uništavaju glodare otporne na prvu generaciju rodenticida
- smrt glodara nastaje 3-7 dana poslije unošenja zatrovane mase, pa ne izaziva pojавu opreza i straha kod glodara
- postavlja se manja količina zatrovane mase, što smanjuje rizik od štetnih posljedica i zagađenja sredine
- u koncentracijama u kojima se upotrebljavaju za suzbijanje glodara nisu otrovni za ljude ni toplokrvne životinje
- ne izazivaju rezistenciju
- ne smiju djelovati repellentno

Izvođač obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, mora da ima Rješenje Ministarstva zdravstva FBiH za prometovanje otrova, shodno odredbama Zakona o prometu otrova ("Sl. list RBiH", br. 2/92, 8/93 i 13/94).

10.1. Vrste sredstava za deratizaciju

U Programu deratizacije radi efikasnije kontrole i borbe protiv glodara određene su vrste **parafinski, rastresiti i adhezivni mamci**.

Normativna masa mamaka:

- manja meka 25-30 g
- srednja meka 50 g
- veća meka 100-150g perforirana ili sa žicom

U Programu deratizacije za područje Kantona Sarajevo najveći postotak mamaca biti će sastavljen od parafiniziranih mamaca (cca 60%), od čega u obliku blokova 60% i u obliku briketa 40%. Rastresiti mamci će sačinjavati 35% od ukupne količine mamaca, dok će ostatak od oko 5% sačinjavati adhezivni mamci.

10.2. Planiranje postavljanja meka-mamaca (po standardima i normativima)

Parafinski mamci smiju se postavljati po otvorenim površinama isključivo u skladu sa Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (“Službene novine FBiH”, broj 30/16) i ovim Programom.

Posebnu pažnju treba posvetiti postavljanju otrovnih meka u prostorima u kojima se obavlja proizvodnja i/ili promet namirnica, pa otrovne meke treba postaviti u posebno zaštićenim, zatvorenim i označenim kutijama.

Obavezno je vođenje evidencije o šemi postavljanja, da se namirnice zaštite od slučajnog ili namjernog onečišćenja.

Ako se deratizacija obavlja u objektima u kojima se nalaze rasute namirnice, treba sakupiti ostatke meka nakon provedenog postupka deratizacije.

Za deratizaciju kanalizacionog sistema, riječnih obala i nasipa koristiti parafinske mamce učvršćene za žicu.

Strogo je zabranjeno istresanje mamaca u kanalizacionu mrežu, a za, eventualne takve postupke izvođač snosi i zakonsku odgovornost.

Za deratizaciju školskih i predškolskih ustanova, odnosno prostora koji su dostupni djeci koristiti isključivo adhezivne mamke kako bi se izbjegao potencijalni rizik od neželjenih posljedica.

U odstupanju postavljanja meka na navedene načine, prekinuti će se provođenje sistematske deratizacije na štetu izvođača.

U izvođenju deratizacije u tekućoj godini za upotrebu su planirani mamci s antikoagulantima II generacije koji se izlažu u manjim količinama jer su vrlo učinkoviti a dovoljno je jednokratno uzimanje.

I. Stambeni objekti sa pripadajućim površinama-okućnice

-1 meka (20-50 gr) na 20 m² tlocrtne površine
(cca 300 gr po objektu na 10 mjesta)

II. Privredni objekti i pripadajući prostori

-1 meka (20-50 gr) na 10 m² tlocrtne površine
(cca 600 gr na 20 mjesta)

III. Objekti za preradu, proizvodnju, skladištenje i prodaju namirnica

-u objektu: 1 meka (20-50 gr) na 20 m² tlocrtne površine u za to namijenjene kutije
(cca 200 gr po objektu na 10 mjesta)
oko objekta: 1 meka (20-50 gr) na 10 m² tlocrtne površine
(cca 600 gr po objektu na 20 mjesta)

IV. Objekti javne namjene (predškolske, školske i zdravstvene ustanove)

-u objektu: 1 meka (20-50gr) na 20 m² tlocrtne površine u za to namijenjene kutije
(cca 200 gr po objektu na 10 mjesta)
oko objekta: 1 meka (20-50gr) na 10 m² tlocrtne površine
(cca 500 gr po objektu na 20 mjesta)

Napomena: U prostore koji su dostupni djeci ne stavljati mamake već adhezivna sredstva na zaštićena mjesta.

V. Otvorene javne površine

Deratizacija otvorenih javnih površina provodi se izlaganjem vodootpornih meka samo u aktivne rupe glodavaca ili na zaštićena mjesta na način da su meke nedostupne neovlaštenim osobama, djeci i neciljnim životinjskim vrstama.

Parkovi i zelene površine:

1 meka (20-50 gr) na 10- 20 m² tlocrtne površine u rupe ili žbunje

VI. Kanali, otvoreni vodotokovi:

- meka (20-50 gr) na 10 dužnih metara obale vodotoka

VII. Kanalizacioni sistem otpadnih voda

Kod izlaganja meka u sistem kanalizacije treba osigurati prisustvo uposlenika lokalne komunalne službe. Deratizacija kanalizacije provodi se izlaganjem vodootpornih meka vezanih žicom u reviziona okna ili suhe dijelove kanalizacije. Poklopac svakog revizionog okna u koje je postavljena meka mora se obilježiti bojom.

-1 meka (100-200 gr) na 200 m kanalizacije, ili
u svako 2. ili 3. reviziono okno, ili
1000 gr meke na 500 m kanalizacije raspoređenih na 10 mjesta

VIII. Deponije krutog i organskog otpada

Ukoliko se radi o deponijama većih površina zatrovane meke treba izlagati u prstenu širine 5-10 m oko deponije, a na svakih 5-10 m udaljenosti jedne od druge.

-1 meka (20-50 gr) na 10m² tlocrne površine

(cca 500 gr/100 m² na 10 mjesta)

1 meka (20-50 gr) na svakih 5-10 m u prstenu

(cca 1000 gr/ 100m² na 20 mjesta)

Ako su deponije ograđene i pod nadzorom, u deratizaciji se mogu koristiti i antikoagulanata prašiva za posipanje aktivnih rupa i puteva kretanja glodara.

U provođenju sistematske preventivne deratizacije poželjno je koristiti istovrsne meke za cijelo područje i u svim objektima (ovisno o namjeni objekta).

U slučaju visokog stepena infestacije, nezavisno o tipu objekta, treba udvostručiti predviđenu količinu zatrovanih meka. Iz tog razloga treba predvidjeti cca 30% više sredstava (strategijska rezerva) od stvarno potrebnih.

Vrijeme provođenja obavezne preventivne deratizacije mora biti što kraće, kako bi se cijelo interesno područje pokrilo u što kraćem vremenu, što utiče na zadane efekte preventivne sistematske deratizacije.

10.3. Planirana rodenticidna sredstva

Kod planiranja količina rodenticidnih sredstava za provođenje Obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za tekuću godinu mora se voditi računa da se rodenticidni mamci koriste krajnje racionalno, da su postavljeni stručno i na mjesta na kojima je potrebno ostvariti visoke standarde kontrole glodara.

Tabela 5. Planirane količine rodenticida koje će se koristiti u obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini za jednu fazu preventivne sistematske deratizacije

NAZIV SREDSTVA	KOLIČINA u kg	Struktura %
RASTRESITI MAMCI Rodenticidi druge generacije antikoagulanata	3930,00	30,00%
PARAFINSKI BLOKOVI Rodenticidi druge generacije antikoagulanata	5900,00	45,00%
PARAFINSKI BRIKETI Rodenticidi druge generacije antikoagulanata	3000,00	23,00%
ADHEZIVNI MAMCI	270,00	2,00%
UKUPNO	13.100,00	100,00%

Planirana količina rodenticidnih sredstava za provođenje Obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini bi trebala biti dovoljna, a na

osnovu dosadašnjih iskustva i pokazatelja uspješnosti u provođenju obaveznih preventivnih sistematskih deratizacija na području Kantona Sarajevo prethodnih godina.

11. INTERVENTNA DERATIZACIJA

Interventna deratizacija je dopunska deratizacija koja će se provoditi na svim lokalitetima Kantona kada Zavod za javno zdravstvo i Sanitarna inspekcija ocijene da je došlo do povećanog broja glodara ili kada se ocijeni da postoje epidemiološki rizici za pojavu zaraznih bolesti koje se prenose glodarima.

Interventna deratizacija će se, po potrebi, provoditi kada se uoči povećani broj glodara ili ako se u 7 dana od postavljanja mamaca utvrdi da je 50% pojedeno od strane glodara, kao i u svim slučajevima kada se pojavi nesigurna ili pogoršana epidemiološka situacija zaraznih bolesti koje prenose glodari.

Vrijeme i način izvođenja interventne deratizacije odredit će J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona i Sanitarna inspekcija.

12. OSTALI POTREBNI MATERIJALI

Osim rodenticida u procesu deratizacije moraju se koristiti i drugi materijali-ambalaža:

Tabela 6. Ostali potrebni materijali

NAZIV	KOLIČINA
Zaštićene kutije	3.900
Tacne	41.000

Navedene količine su dovoljne za izvođenje cjelokupne obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini.

13. OBAVJEŠTAVANJE JAVNOSTI

Jedna od obaveza izvođača je da informiše javnost prije početka izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini na prigodan način:

Potrebno je obavijesti građane i druga pravna i fizička lica

- o početku i načinu izvođenja obavezne Preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo
- o obavezi higijenskog fizičkog uklanjanja organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora, u naprijed definisanim terminima

Obavještenja o izvođenju obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini vršiti će se oglašavanjem u sredstvima javnog informisanja i putem plakatiranja, prije i u toku izvođenja aktivnosti.

Obavezna je javna obavijest preko malih i velih plakata, koji će se postavljati na javnim mjestima, te na drugi prigodan način dijeliti javnosti.

Tabela 7: Potreban broj plakata za informisanje javnosti

VRSTA INFORMACIJE	KOLIČINA
veliki plakati-obavijesti (najmanje formata A3)	1.500 komada
mali plakati-obavijesti (najmanje formata A5)	10.000 komada
UKUPNO	11.500 komada

Izvođač mora da sačini i izda potrebna pismena Uputstva za zaštitu od eventualnih štetnih posljedica, a u skladu sa članom 5. Odluke o obaveznoj Preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajeva

PISMENA UPUTSTVA ZA ZAŠTITU

Ova uputstva treba da sadrže:

1. Opšte mjere predostrožnosti i sigurnosti
2. Posebne mjere za zaštitu građana i imovine
3. Opšte mjere za zaštitu domaćih životinja i korisnih insekata
4. Mjere koje se odnose na obaveze pravnih i fizičkih lica za pripremanje prostora u kojima se izvodi deratizacija (uklanjanje smeća i drugih otpadaka, obezbjeđenje pristupačnosti prostoru, davanje potrebnih obavještenja stručnim licima izvođača i dr.)

- Izvršitelji obavezne preventivne deratizacije dužni su pismeno obavještavati Sanitarnu inspekciju kantona o planu rada za svaki dan provedbe deratizacije. Dnevni plan rada uključivat će ulice koje će biti obuhvaćene deratizacijom svakog dana u sedmici i popis djelatnika koji obavljaju poslove, a izvršitelji su ga dužni dostaviti pet radnih dana unaprijed.

- O akcijama preventivne deratizacije građani će biti obaviješteni lijepljenjem pisanih obavijesti na oglašnim pločama stambenih zgrada te ubacivanjem u poštanski sandučić predstavnika stanara, odnosno vlasnika objekta, pet dana prije njihove provedbe.

- Izvršitelji su dužni savjetovati predstavnike stanara kojim se obrate prilikom obavljanja deratizacije o provedbi ostalih mjera za smanjenje populacije glodara u prostorima, kao što su onemogućavanje pristupa glodarima, sanitacija zgrade, otklanjanje hrane, skloništa i vode za glodare u njihovoј zgradи.
- Prilikom postavljanja zatrovanih mamaca izvršitelji deratizacije će na vidljivom mjestu postaviti Obavještenje o obavljenoj deratizaciji koje sadrži naziv izvršitelja i datum kad je deratizacija provedena.
- U slučaju potrošnje izloženih meka ili drugog dokaza o prisutnosti štakora građani će obavijestiti Sanitarnu inspekciiju koja će sa izvršiocem odlučiti o dodatnom postavljanju mamaka.
- Na dan provedbe deratizacije iz obavijesti, vlasnici zgrada ili stanari dužni su omogućiti pristup ekipama u podrumske, suterenske i gospodarske prostore u zgradama i dvorištima, a obavljene poslove ovjeriti potpisom na potvrdi.

14. NADZOR I KONTROLA IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA U TEKUĆOJ GODINI

Nadzor predstavlja trajnu, organizovanu aktivnost čija je osnovna zadaća sistematsko prikupljanje, analiziranje i korištenje svih relevantnih podataka u vezi izvođenja Obavezne preventivne sistematske deratizacije

Izvođač je dužan da sačini Operativni plan izvođenja cijelokupne obavezne Preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini, u skladu sa Programom. U Operativnom planu će biti utvrđena cijelokupna i dnevna dinamika izvođenja obavezne Preventivne sistematske deratizacije a što je polazna osnova za provođenja nadzora i kontrole izvršenja aktivnosti.

Kontrola obavezne Preventivne sistematske deratizacije se obezbjeđuje na četiri nivoa :

- **od strane samog izvođača – interna kontrola**
- **od strane vlasnika ili korisnika objekta ili prostora koji se deratiziraju – kontrola korisnika usluga**
- **od strane Sanitarne inspekcije i komunalnih inspekacija – kontrola od strane nadležnih organa uprave**
- **od strane J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona – kontrola od strane stručne institucije**

Kontrola se smatra potpunom samo ako je provedena od strane sva četiri navedena nivoa.

14.1 Posebne odredbe nadzora

Izvođač radova je dužan, prema novim odredbama mjera sigurnosti provođenja obavezne Preventivne sistematske deratizacije u EU, da ukloni ostatke i uginule glodare u roku od 10 dana od dana postavljanja sredstava za deratizaciju.

U slučajevima visoke infestacije ponovno postavljanje mamaca treba provesti 7 dana nakon prvog postavljanja u svim slučajevima kada se ocjeni da je više od 50% postavljenih mamaca pojedeno od strane glodara.

Nakon završetka obavezne Preventivne deratizacije ostatke mamaca i uginulih glodara, izvođač radova treba pokupiti i bezbjedno zbrinuti u toku 10 dana od dana završetka deratizacije.

Izvođač je dužan, za vrijeme rada, da vodi evidenciju o izvršenim deratizacijama, PUTEM EVIDENCIJSKIH KARTICA O OBavljenoj DERATIZACIJI iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, pravna i fizička lica – obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije.

Izvođač je dužan, za vrijeme rada, pored evidencijskih kartica o obavljenoj deratizaciji obezbjediti i individualni karton i evidencije o dnevnom Programu izvođenja obavezne Preventivne sistematske deratizacije.

Monitoring nadzora broj 1.

Monitoring za nadzor provođenja obavezne preventivne sistemske deratizacije kanalizacione mreže

Datum _____

Izvođač _____

Kontrola ovlaštenog lica _____

Broj revizijskih otvora (šahtova) u kojima je vršena deratizacija _____

Ukupna dužina deratizovane kanalizacione mreže _____

Potpis ovlaštene osobe: _____

Monitoring nadzora broj 2.

Monitoring za nadzor provođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije otvorenih vodotokova

Datum _____

Izvođač _____

Kontrola ovlaštenog lica higijensko-epidemiološke ekipe Zavoda _____

Naziv vodotoka _____

Broj izloženih parafinskih blokova _____

Količina izložene mase - u kg _____

Potpis ovlaštene osobe: _____

Monitoring nadzora broj 3.

Individualni karton i evidencije o dnevnom Programu izvođenja obavezne preventivne sistemske deratizacije

Datum _____

Lokacija izvođenja _____

Izvođač _____

Kontrola ovlaštenog lica _____

Potpis i pečat ovlaštene osobe: _____

Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i Sanitarna inspekcija, pored ostalih obaveza, vršiti će i monitoring nadzora broj 1. 2. i 3. provođenja obavezne Preventivne sistematske deratizacije.

15. KOORDINACIONI ODBOR

Ministar zdravstva Kantona Sarajevo imenuje Koordinacioni odbor koji čine predstavnici Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo, predstavnik općina, predstavnik Sanitarne inspekcije, predstavnik J.U. Zavoda za javno zdravstvo Kantona i predstavnici drugih pravnih i fizičkih lica čiji objekti podliježu obavezi deratizacije

Zadatak Koordinacionog odbora je da vrši koordinaciju izvršenja svih poslova i zadataka u vezi sa realizacijom Programa deratizacije, plana deratizacije i operativnih planova deratizacije. Takođe Koordinacioni odbor raspravlja problematiku vezanu za organizaciju i izvođenje deratizacije i blagovremeno predlaže izvođaču mjere za prevazilaženje teškoća koje mogu negativno uticati na opći uspjeh izvođenja deratizacije.

16. MJERE SIGURNOSTI

Tokom izvođenja svih faza deratizacije moraju se poduzimati mjere sigurnosti:

-Prilikom postavljanja mamaca treba paziti da isti ne dospiju u slivna područja ili vodotokove koji se koriste za dodatne potencijale za pijaće vode.

-Izvođač deratizacije je obavezan sakupiti nepotrošene mamce nakon određenog roka.

-Izvođač deratizacije je dužan da plakate o izvođenju deratizacije postavi na vidna mesta, a u pisanim materijalima moraju biti istaknute opasnosti po ljude i domaće životinje, kao i tačan naziv mamaca – rodenticida, te njihov registrovani naziv.

-U svakom slučajnom, zadesnom trovanju sa sredstvima za deratizaciju, izvršit će se stručna elaboracija, a sve posljedice snosi izvođač deratizacije.

17. ZAVRŠNE NAPOMENE

Koordinacioni odbor, Sanitarna inspekcija i J.U Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, pružati će stručnu pomoć svim učesnicima u realizaciji Programa obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Srajevo.

Broj: 09-02-590/17
Sarajevo, 12.01.2017. godine

KANTON SARAJEVO
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

12-01-2017

PREDMET: Stručno mišljenje na prijedlog Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo.-

Na osnovu člana 2. Uredbe o Uredu za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo («Službene novine Kantona Sarajevo», broj: 7/06-Prečišćeni tekst) i člana 4. Uredbe o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa («Službene novine Kantona Sarajevo», broj: 21/11-Novi prečišćeni tekst, 30/11-Ispravka i 23/15), Ured za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo, daje slijedeće

M I Š L J E N J E

1. Ured za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo (u daljem tekstu:Ured) nema primjedbi na dostavljeni tekst prijedloga Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, uvažavajući razloge koji su navedeni u obrazloženju predmetnog materijala.

Ured nije vršio pravnu analizu Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2017.-2019. godine, jer se radi o stručnom pitanju koje je u isključivoj nadležnosti nosioca pripreme predmetnog materijala.

2. Dostavljeni materijal je pripremljen u skladu sa Uredbom o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 21/11-Novi prečišćeni tekst, 30/11-Ispravka i 23/15), te se isti može razmatrati na jednoj od narednih sjednica Vlade Kantona Sarajevo.

Dostaviti:

- ① Naslovu
2. Evidencija
- 3.Arhiva

S E K R E T A R

Ahmed Ljubović

web: <http://uz.ks.gov.ba>
e-mail: ured@ks.gov.ba;
Tel/fax: + 387 (0) 33 560-448
Sarajevo, Hamida Dizdara 1

17.01.2017
AK
17.01.17
AK

Broj: 03-06-02-560/17
Sarajevo, 13.01.2017.godine

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA
gđa. Zilha Ademaj, ministrica

PREDMET: Prijedlog Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, mišljenje –

VEZA: Vaš akt, broj: 10-05-166/17 od 05.01.2017. godine

Postupajući po vašem aktu, broj i datum gornji, a na osnovu odredbi člana 7. Zakona o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 2/12-Prečišćeni tekst i br. 41/12 i 8/15) i člana 4. stav 2. Uredbe o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 21/11, 30/11 i 23/15), Ministarstvo pravde i uprave razmotrilo je prijedlog ove odluke i daje slijedeće

M I Š L J E N J E

Prijedlog Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo nije u suprotnosti sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i drugim međunarodnim konvencijama kojima je utvrđena zaštita ljudskih prava i sloboda.

Dostaviti:
1. Naslovu;
2. a/a.

SLUŽBENE NOVINE

FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Izdanie na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ

ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издаје је босанском, хрватском и српском језику

Godina XII – Broj 29

Srijeda, 18.5.2005. godine

SARAJEVO

ISSN 1512-7079

PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

328

Na osnovu člana IV.B.7. a) (IV) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI STANOVNIŠTVA OD ZARAZNIH BOLESTI

Proglašava se Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koji je donio Parlament Federacije BiH na sjednici Predstavničkog doma od 22. februara 2005. godine i na sjednici Doma naroda od 3. marta 2005. godine

Broj 01-02-171/05

11. maja 2005. godine
Sarajevo

Predsjednik
Niko Lozančić, s.r.

ZAKON

O ZAŠTITI STANOVNIŠTVA OD ZARAZNIH BOLESTI

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom utvrđuju se zarazne bolesti čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i mjeru za zaštitu stanovništva od zaraznih bolesti.

Član 2.

U smislu ovog Zakona pojmovi imaju sljedeća značenja:

- **zdravstvena ustanova** je ustanova obrazovana u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti u svim oblicima vlasništva;
- **nositelj privatne prakse** je zdravstveni radnik koji ima registriranu privatnu praksu na osnovu zakona;
- **fizičko lice - obrtnik** je lice koje obavlja, na osnovu zakona, djelatnost u svoje ime i za svoj račun a pritom se može koristiti i radom drugih lica sa kojima zaključi ugovor o radu;
- **zarazna bolest** je bolest čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju;
- **epidemija zarazne bolesti** je pojava neuobičajenog broja oboljevanja od zaraznih bolesti koji su na listi zaraznih bolesti obaveznog prijavljivanja ili pojava

novih zaraznih bolesti koje ugrožavaju zdravlje stanovništva;

- **zaraženo područje** je područje na kojem su otkriveni jedan ili više izvora zaraze i koje pruža mogućnost za širenje zaraze;
- **ugroženo područje** je područje na koje se može prenijeti zarazna bolest sa zaraženog područja i gdje postoje uvjeti za širenje zaraze;
- **bolnička infekcija (intrahospitalna)** je infekcija koja se pojavljuje za vrijeme pružanja zdravstvene usluge u zdravstvenoj ustanovi ili kod nosioca privatne prakse.

Član 3.

Zaštita od zaraznih bolesti dužnost je jedinica lokalne samouprave - općina, kantona i Federacije, zdravstvenih ustanova, zavoda zdravstvenog osiguranja, nosioca privatne prakse, privrednih društava i drugih pravnih i fizičkih lica.

Sva fizička i pravna lica moraju dozvoliti zdravstvene i higijenske preglede i savjete, kao i preliminarna medicinska ispitivanja i superviziju, prikupljanje potrebnih nalaza i primjenu ostalih mjeru za zaštitu od zaraznih bolesti navedenih u ovom Zakonu.

Član 4.

Zaštita od zaraznih bolesti sastoji se u organiziraju i provođenju:

1. mjeru za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti i
2. osiguranja materijalnih sredstava.

Mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti neposredno provode zdravstvene ustanove i nosioci privatne prakse u skladu sa zakonom i programima iz člana 9. ovog Zakona.

Odredene opće mjeru za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti mogu izvršavati i privredna društva odnosno fizička lica - obrtnik u skladu sa odredbom člana 24. ovog Zakona.

Član 5.

Mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti koje se mogu prenijeti sa životinja na ljude provode zdravstvene ustanove i nosioci privatne prakse u saradnji sa organima nadležnim za poslove veterinarstva i veterinarskim stanicama, a sastoje se u uzajamnom obavještavanju o pojavi i kretanju tih bolesti i organiziraju i provođenju epidemioloških, higijenskih i drugih mjeru za sprečavanje, odnosno suzbijanje pojedinih zaraznih bolesti.

Član 6.

Epidemiju zarazne bolesti u dva ili više kantona proglašava i određuje zaraženim odnosno ugroženim područjem federalni ministar zdravstva (u daljem tekstu: federalni ministar) na osnovu epidemiološkog izvještaja zdravstvene ustanove i kantonalnog zavoda za javno zdravstvo (u daljem tekstu:

77.	B 16	ZARAZNA ŽUTICA TIPO B	HEPATITIS VIROSA B
78.	B 17	ZARAZNA ŽUTICA TIPO C	HEPATITIS VIROSA C
79.		ZARAZNA ŽUTICA TIPO D	HEPATITIS VIROSA D
80.		ZARAZNA ŽUTICA TIPO E	HEPATITIS VIROSA E
81.	B 02	ZOSTER	HERPES ZOSTER
82.	B 26	ZAUŠNJACI	PAROTITIS EPIDEMICA
83.	A 95	ŽUTA GROZNICA	FEBRIS FLAVA
84.	A 78	Q GROZNICA	Q FEBRIS

Ako se pojavi opasnost od drugih zaraznih bolesti, čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Vlada) može, na prijedlog federalnog ministra i uz stručno mišljenje Federalnog zavoda, odrediti da se za zaštitu stanovništva od takvih bolesti primjenjuju sve ili pojedine mјere predviđene ovim Zakonom.

III - MJERE ZA ZAŠTITU STANOVNIŠTVA OD ZARAZNIH BOLESTI

Član 9.

Zaštita stanovništva od zaraznih bolesti ostvaruje se mјerama za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti koje mogu biti:

- opće mјere,
- posebne mјere,
- ostale mјere.

Opće i posebne mјere iz stava 1. ovog člana provode se u skladu sa programima koje donosi federalni ministar odnosno nadležni kantonalni ministar na prijedlog stručnog savjetodavnog tijela iz člana 64. ovog Zakona, Federalnog zavoda odnosno kantonalnih zavoda koji imaju obavezu da prate i ispituju epidemiološku situaciju u pogledu zaraznih bolesti u skladu sa zakonom, prihvaćenim međunarodnim sporazumima i programima Svjetske zdravstvene organizacije.

Programi iz stava 2. moraju sadržavati mјere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, njihove izvršioce, rokove implementacije i izvore sredstava za njihovu provedbu.

A. OPĆE MJERE ZA SPREČAVANJE I SUZBIJANJE ZARAZNIH BOLESTI

Član 10.

Opće mјere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti su:

- osiguranje higijenski ispravne vode za piće, kao i sanitarna zaštita izvorišta, objekata i uredaja koji služe za snabdijevanje vodom za piće;
- osiguranje zdravstvene ispravnosti životnih namirnica i sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta za njihovu proizvodnju i promet;
- uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih materija na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od zagadivanja voda i zemljишta, kao i održavanje glodara i insekata na biološki prihvatljivom minimumu;
- održavanje sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta u javnim zgradama, sredstvima javnog saobraćaja i na javnim mjestima;
- vršenje obavezne (preventivne) dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije u:
  - objektima za snabdijevanje vodom za piće,
  - objektima za proizvodnju i promet namirnica i predmeta opće upotrebe, te sirovina za njihovu proizvodnju odnosno prijevoznim sredstvima namijenjenim za njihov prijevoz,
  - objektima odnosno prostorima za uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih materija,
  - objektima zdravstvenih ustanova i nosioca privatne prakse,
  - odgojno-obrazovnim objektima,
  - objektima i sredstvima javnog prometa,
  - stambenim objektima i dvorištima,

- ostalim objektima privrednih društava (radnim prostorijama, na radnim površinama, sredstvima rada i dr.), drugih pravnih lica kao i fizičkih lica - obrtnika i drugih pravnih i fizičkih lica.

B. POSEBNE MJERE ZA SPREČAVANJE I SUZBIJANJE ZARAZNIH BOLESTI

Član 11.

Posebne mјere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti su:

- predstavljanje i zdravstveno vaspitanje o prevenciji zaraznih bolesti;
- rano otkrivanje izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze;
- laboratorijska izolacija i identifikacija uzročnika;
- prijavljivanje;
- prijevoz, izolacija, hospitalizacija i liječenje oboljelih lica;
- dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija;
- zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenicima i drugim licima;
- imunizacija, imunoprofilaksu i hemoprofilaksu;
- karantin, kućna izolacija i zdravstveni nadzor.

1. Predstavljanje i zdravstveno vaspitanje o prevenciji od zaraznih bolesti

Član 12.

Kao mјera sprečavanja i kontrole zaraznih bolesti provodi se predstavljanje i zdravstveno vaspitanje koji moraju biti orijentirani prema trenutnoj epidemiološkoj situaciji u posebnoj oblasti i posebnom okruženju, a implementiraju se u skladu sa programom.

Programe predstavljanja i zdravstvenog vaspitanja iz stava 1. ovog člana donosi federalni ministar na prijedlog Federalnog zavoda, a provode ih kantonalni zavodi koordinirano od Federalnog zavoda.

Troškovi predstavljanja i zdravstvenog vaspitanja osiguravaju se u budžetu Federacije Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: budžet Federacije) odnosno u budžetu kantona, a troškove zdravstvenog vaspitanja zaposlenika, u vezi sa procesom rada, snosi privredno društvo, pravno lice, kao i fizičko lice - obrtnik za svoje zaposlenike.

2. Rano otkrivanje izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze

Član 13.

Radi ranog otkrivanja izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze zdravstvene ustanove obavljaju:

- epidemiološko izvidanje i osmatranje terena;
- epidemiološko ispitivanje (anketiranje):
  - a) pri pojavi: Brill-Zinsserove bolesti, bruceloze, tuberkuloze, hemoragične groznicе sa bubrežnim sindromom, zarazne žutice, bjesnoće, maliarije, malih boginja, meningokokne bolesti, Q groznicе, AIDS-a, nosilaštva HIV antitijela, SARS-a, trbušnog tifusa i paratifusa, pijegavca, akutne flakcidne paralize, virusnog meningitisa, kongentalne rubeole, zaušnjaka, infekcije izazvane Hemofilusom influenze b, dječje paralize, difterije, gonoreje, sifilisa, crnog prišta, lepre, tularemije, trihineloze, legionarske bolesti, lišmanijaze, ornitoze-psitakoze i botulizma, te pri pojavi ili sumnji na epidemiju drugih zaraznih bolesti,
  - b) pri pojavi ili opasnosti od pojave kolere, kuge, žute groznicе, hemoragičnih groznicе i velikih boginja;
- zdravstvene pregledе osoba koje su preboljele trbušni tifus, virusnu žuticu tipa B i C, a po epidemiološkim indikacijama i po preboljeloj dizenteriji i salmonelozи;
- zdravstvene pregledе osoba za koje se sumnja da su oboljele ili da nose klice (kliconoše) zaraznih bolesti iz tačke 2. ovog člana ili drugih zaraznih bolesti;
- epidemiološko ispitivanje i zdravstvene pregledе osoba koje su oboljele ili se sumnja da boluju od zaraznih bolesti nepoznatog uzročnika;

SLUŽBENE NOVINE KANTONA SARAJEVO

Godina XVIII – Broj 22

Četvrtak, 6. juna 2013. godine
S A R A J E V O

ISSN 1512-7052

KANTON SARAJEVO

Skupština Kantona

Na osnovu člana 18. stav (1) tačka b) u vezi sa čl. 12. i 14. Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04) i čl. 117. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 41/12) (Drugi novi prečišćeni tekst), Skupština Kantona Sarajevo na sjednici, održanoj dana 29.05. 2013. godine, donijela je

Na osnovu člana 18. stav (1) tačka b) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01 i 28/04), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo na sjednici, održanoj dana 29.05.2013. godine, donijela je

ODLUKU

O OBAVEZNOJ PREVENTIVNOJ SISTEMATSKOJ DERATIZACIJI NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

Član 1.
(Opća mjeru)

- (1) U cilju sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, poboljšanja općih higijenskih uslova za život, zaštite čovjekove sredine i smanjenja ekonomskih šteta koje prouzrokuju štetni glodari, uvodi se obavezna preventivna sistematska deratizacija (u daljem tekstu: deratizacija) na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Kanton), kao opća mjeru za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti.
- (2) Deratizacijom se smatraju postupci uništavanja štakora, miševa i drugih mišolikih glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su rezervoari njihovih uzročnika.
- (3) Deratizacija se izvodi prema Programu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: program deratizacije), koji je sastavni dio ove odluke.
- (4) Da bi deratizacija bila uspješna, u pravilu mora biti izvedena u što kraćem roku, u isto vrijeme na cijelom području Kantona i obavezna je za sva pravna i fizička lica.
- (5) Vremenski termini i obaveze svih subjekata u izvođenju deratizacije utvrđeni su ovom odlukom, programom deratizacije, te zakonskim i podzakonskim propisima.

Član 2.
(Područje primjene)

Deratizacijom se obuhvataju:

- a) otvoreni i zatvoreni vodotoci, parkovi, groblja, površine koje nisu privedene urbanističkoj namjeni, saobraćajnice, mostovi, otvorena i zatvorena parkirališta, trgovi, tržnice i pijace, javni nužnici i druga javna mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara;
- b) mreža kantonalne i mjesnih kanalizacija za odvodnju otpadnih i oborinskih voda, uređaji za prečišćavanje tih voda, te septičke Jame i pomijare;

ODLUKU

O UTVRĐIVANJU DANA POLICIJE KANTONA SARAJEVO

I

Utvrđuje se datum 06. april kao Dan policije Kantona Sarajevo.

II

Nosilac obilježavanja Dana policije Kantona Sarajevo je Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.

III

Zadužuje se nosilac aktivnosti iz tačke II ove Odluke da organizuje, prati i na prigodan način obilježava Dan policije Kantona Sarajevo.

IV

Godišnji program obilježavanja donosi ministar unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo u okviru Programa rada ministarstva za tekuću godinu.

V

Sredstva za finansiranje obezbjeđuju se u Budžetu Kantona Sarajevo, sa razdjela Ministarstva unutrašnjih poslova.

VI

Donošenjem ove Odluke, stavlja se van snage Odluka o utvrđivanju Dana policije Kantona Sarajevo broj 01-05-19229/12 od 30.05.2012. godine.

VII

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-05-16313/13
29. maja 2012. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Skupštine Kantona Sarajevo
Prof. dr. Mirjana Malić, s. r.

S L U Ž B E N E N O V I N E
KANTONA SARAJEVO

Broj 22 – Strana 2

Četvrtak, 6. juna 2013.

- c) šahtovi i energetski kanali toplovodnih, plinskih, električnih, telefonskih i drugih instalacija;
- d) glavna sanitarna deponija i ostale deponije smeća i otpadnih materijala koji služe kao sekundarne sirovine;
- e) objekti i sredstva javnog prevoza (željezničke i autobuske stanice, garažni prostori i remize saobraćajnih sredstava za javni prevoz i aerodromski objekti);
- f) svi objekti i prostorije koji služe za proizvodnju, preradu i promet životnih namirnica i predmeta opće upotrebe;
- g) pomoći prostor stambenih i stambeno-poslovnih zgrada, u svim oblicima svojine, uključujući: podrume, tavanе, drvarnike, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnike, garaže, otvorena i zatvorena dubrišta;
- h) prostorije za ostavljanje poljoprivrednih mašina i oruđa, te pripadajuće javne površine navedenih objekata (dvorišta, parkovi i sl.);
- i) neuredene ili djelimično uređene zelene i druge javne površine u okolini stambenih zgrada,
- j) podrumi, tavanе, drvarnici, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnici, garaže, otvorena i zatvorena dubrišta i sl. poslovnih i pomoćnih prostorija na kojima postoji mogućnost razmnožavanja glodara, posebno prostori za skladištenje i pripremu hrane, te pripadajuće površine (dvorišta, parkovi i sl.):
  - preduzeća, trgovinskih, ugostiteljskih i zanatskih radnji,
  - hotelsko-turističkih, ugostiteljskih, sportskih i rekreativnih prostora,
  - predškolskih, školskih, vjerskih ustanova i institucija, dački i studentski domovi, domovi penzionera i drugi slični subjekti,
  - zdravstvenih ustanova u svim oblicima svojine,
  - objekata za pružanje medicinskih i higijenskih usluga stanovništvu (centri za masažu, kiropraktične ordinacije, pedikerski, kozmetički, frizerski i brijački saloni, solariji).
  - organa uprave, javnih preduzeća i ustanova, privrednih društava, organizacija i drugih pravnih lica u svim oblicima svojine, kao i fizičkih lica - obrtnici,
  - uslužnih, trgovinskih, zanatskih i ugostiteljskih radnji, a naročito onih koji se bave proizvodnjom, skladištenjem i prometom životnih namirnica,
  - drugih pravnih i fizičkih lica, te
  - svih ostalih subjekata/objekata i drugih mesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara.

Član 3.

(Operativne faze rada)

- (1) Deratizacija se vrši u dvije operativne faze rada (proljetnoj i jesenjoj), svake kalendarske godine i obavezno se izvodi u svakoj operativnoj fazi na svim objektima ili prostorima iz člana 2. ove odluke.
- (2) Deratizacija se izvodi kontinuirano u toku cijele godine, a operativne (udarne) faze se izvode u proljetnom i jesenjem periodu kada je najveća populacija štetnih glodara, te kada se zbog biološkog ciklusa i migracionih svojstava glodara postižu i najbolji efekti uništavanja istih.
- (3) U skladu sa st. (1) i (2) ovog člana, vremenski termini izvođenja deratizacije, kojih se trebaju pridržavati pravna i fizička lica, te izvodači deratizacije su:
  - a) Prva (proljetna) operativna faza deratizacije provodit će se u vremenskom intervalu od 01. 04. do 30. 05. kalendarske godine,
  - b) Druga (jesenja) operativna faza deratizacije provodit će se u vremenskom intervalu od 01. 10. do 30. 11. kalendarske godine.

- (4) Interventna deratizacija je treća faza izvođenja deratizacije, a provodić će se po uočenoj infestaciji štetnih glodara.
- (5) Interventna deratizacija mora se provesti u objektima i prostorima iz člana 2. ove odluke kada se uoči povećani broj glodara ili ako se u toku 7 dana od postavljanja mamaca utvrđi da je 50% pojedeno od strane glodara, kao i u svim slučajevima kada se pojavi nesigurna ili pogoršana epidemiološka situacija zaraznih bolesti koje prenose glodari.
- (6) Interventna deratizacija vremenski se izvodi tokom cijele kalendarske godine i sve do početka prve (proljetne) operativne faze deratizacije na području Kantona Sarajevo u narednoj godini.
- (7) Kontinuitet deratizacije se postiže obradom mesta koja služe kao stalna legla i staništa glodara uspostavljanjem tzv. "Stalnih hranilišta" koja se održavaju tokom cijele godine.

Član 4.

(Sredstva i preparati)

- (1) Deratizacija se izvodi hemijskim sredstvima i preparatima čija je upotreba dozvoljena na području Federacije Bosne i Hercegovine i koja, uz toksikološku ocjenu, imaju i dokaz o utvrđenoj efikasnosti, prema propisima koji regulišu ovu oblast, a pismeni dokaz podnose izvodači deratizacije.
- (2) Primjena aktivnih sastojaka u mamacima koji će se koristiti u deratizaciji mora odgovarati Listi otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine, a koja je utvrđena Rješenjem o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- (3) Provjeru efikasnosti sredstava iz stava (2) ovog člana, vrši ovlaštena ustanova ispitivanjem njihovog dejstva na glodare iz prirode u laboratorijskim uslovima, na zahtjev Koordinacionog odbora za praćenje organizacije i izvođenje deratizacije (u daljem tekstu: Koordinacioni odbor).
- (4) Preporuku za provjeru efikasnosti sredstava može dati Kantonalna uprava za inspekcijske poslove - Inspektorat za sanitarne, zdravstvene i farmaceutske poslove Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Sanitarna inspekcija) ili Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Zavod).

Član 5.

(Obaveze izvodača deratizacije)

- (1) Izvodač deratizacije mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva, a koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 60/06 i 82/06).
- (2) Izvodač je dužan da prilikom izvođenja deratizacije preduzima sve potrebne mjere preostrožnosti za zaštitu zdravlja građana i radnika koji izvode deratizaciju, kao i mjere za zaštitu domaćih životinja, korisnih insekata, životne i radne sredine.

Član 6.

(Sadržaj uputstva za zaštitu)

- (1) Izvodač je dužan da prije početka izvođenja deratizacije obavijesti građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja deratizacije, dajući potrebna uputstva za zaštitu od eventualnih štetnih posljedica.
- (2) Uputstva za zaštitu sadrže:
  - a) opće mjerne preostrožnosti i sigurnosti;
  - b) posebne mjere za zaštitu građana i imovine;
  - c) opće mjere za zaštitu domaćih životinja i korisnih insekata;
  - d) mjerne koje se odnose na obaveze pravnih i fizičkih lica za pripremanje prostora u kojima se izvodi deratizacija (uklanjanje smeća i drugih otpadaka, obezbjedenje pristupačnosti prostoru, davanje potrebnih obavještenja stručnim licima izvodača i dr.).

S L U Ž B E N E   N O V I N E
KANTONA SARAJEVO

Četvrtak, 6. juna 2013.

Broj 22 – Strana 3

- (3) Obavještenja i uputstva iz stava (2) ovog člana daju se na prigodan način putem plakatiranja, oglašavanja u sredstvima javnog informisanja, prije i u toku izvođenja deratizacije.

Član 7.

(Obaveze pravnih i fizičkih lica)

- (1) Sva pravna i fizička lica u čijim se objektima izvodi deratizacija, dužna su da stručnim radnicima izvodača omoguće pristup i daju im potrebna obavještenja.
(2) Lica iz stava (1) ovog člana dužna su provoditi odredene mјere i izvršavati radnje koje im nalažu stručni radnici u cilju osiguranja uspјesnog izvođenja deratizacije i zaštite ljudi i domaćih životinja.

Član 8.

(Obveznici finansiranja)

- (1) Obveznici finansiranja deratizacije na području Kantona su vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke.
(2) Svi vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke troškove deratizacije plaćaju neposredno izvodaču deratizacije ili izvodaču DDD poslova koje su sami izabrali.
(3) Troškovi deratizacije na području Kantona koja se odnosi na javne površine i javna dobra u skladu sa članom 2. ove odluke, finansiraju se iz sredstava Budžeta Kantona Sarajevo.

Član 9.

(Način izbora izvodača)

- (1) Stručna služba Kantona Sarajevo vrši izbor izvodača deratizacije za javne površine i javna dobra u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04, 19/05, 52/05, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10).
(2) Stručna služba Kantona Sarajevo, na bazi prispjelih ponuda izvodača, utvrđuje cijenu deratizacije za javne površine i javna dobra, te pojedinačne cijene deratizacije koju finansiraju vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke, ukoliko se odluče da im deratizaciju vrši izvodač deratizacije koga je izabrao Kanton Sarajevo.
(3) Sa izabranim izvodačem Ministarstvo zdravstva Kanton Sarajevo zaključuje ugovor o izvođenju deratizacije.
(4) Izvođenje deratizacije može se povjeriti jednom ili više izvodača u kom slučaju su izvodači dužni odrediti nosioca obaveza izvođenja deratizacije i ugovorno regulisati međusobne obaveze i odnose.
(5) Pravna ili fizička lica čiji objekti podliježu obavezi deratizacije mogu izabrati izvodača deratizacije (pravno ili fizičko lice) koji ispunjava propisane uslove za obavljanje poslova deratizacije i sa istim zaključuju ugovor o izvođenju deratizacije, neovisno od izbora izvodača deratizacije od strane Kantona Sarajevo.

Član 10.

(Plan izvođenja deratizacije)

- (1) Uz ponudu za obavljanje deratizacije dostavlja se plan izvođenja deratizacije, sa tačno utvrđenim rokovima i dinamikom izvođenja deratizacije.
(2) Plan izvođenja deratizacije mora biti usaglašen sa programom deratizacije.
(3) Na osnovu plana izvođenja deratizacije izvodač je dužan da izradi operativni plan izvođenja deratizacije (u daljem tekstu: operativni plan).
(4) Operativni planovi mogu biti dnevni ili sedmični, a sadrže podatke o sastavu mobilnih ekipa koje izvode deratizaciju, uže područje na kome se izvodi deratizacija, vrijeme vršenja deratizacije i nazive preparata kojima se vrši deratizacija.

- (5) Izvodač deratizacije je obavezan da operativne planove blagovremeno dostavlja Koordinacionom odboru, Zavodu i Sanitarnoj inspekciji.

Član 11.

(Imenovanje i način rada Koordinacionog odbora)

- (1) Koordinaciju izvršenja svih poslova i zadataka u vezi sa realizacijom Programa deratizacije, plana deratizacije i operativnih planova deratizacije vrši Koordinacioni odbor za praćenje organizacije i izvođenje deratizacije, koji broji 5 do 9 članova.
(2) Ministar zdravstva Kantona Sarajevo imenuje predsjednika i zamjenika predsjednika, te članove Koordinacionog odbora u čiji sastav ulaze: predstavnik Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo, predstavnik općina, predstavnik Sanitarne inspekcije, predstavnik Zavoda i predstavnik drugih pravnih i fizičkih lica čiji objekti podliježu obavezi deratizacije.
(3) Koordinacioni odbor se sastaje po ukazanoj potrebi, raspravlja problematiku vezanu za organizaciju i izvođenje deratizacije i blagovremeno predlaže izvodaču mјere za prevazilaženje teškoća koje mogu negativno uticati na opći uspjeh izvođenja deratizacije.
(4) O uspjehu izvedene deratizacije i problematici vezanoj za organizaciju i izvođenje deratizacije, te eventualne mјere za unapređenje organizacije i izvođenje deratizacije Koordinacioni odbor, najmanje nakon završetka svake operativne faze informiše Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo.

Član 12.

(Nadzor nad izvođenjem deratizacije)

- (1) Stručni nadzor nad izvođenjem deratizacije javnih površina i javnih dobara, vrše higijensko-epidemiološke ekipe Zavoda.
(2) Upravni nadzor nad provođenjem ove odluke, te nadzor nad organizacijom i izvođenjem deratizacije vrši Sanitarna inspekcija.
(3) Sanitarna inspekcija po svom nalazu ili nalazu Zavoda može zabraniti ili obustaviti izvođenje deratizacije iz slijedećih razloga:
a) kada se utvrdi da izvodač deratizacije koristi preparate čija efikasnost nije provjerena i upotreba nije dozvoljena,
b) kada se utvrdi da nisu ispunjeni uslovi propisani u članu 6. ove odluke,
c) kada se utvrdi da radnici koji vrše deratizaciju nemaju propisanih uslova za vršenje deratizacije.
(4) O svim nalazima Sanitarne inspekcije obavještava se Koordinacioni odbor i Zavod.
(5) U slučaju nekvalitetnog ili nepotpunog izvršenja deratizacije, Sanitarna inspekcija će predložiti Koordinacionom odboru da naredi da se postupak deratizacije ponovi o trošku izvodača ili predložiti raskid ugovora na štetu izvodača deratizacije.

Član 13.

(Kaznene odredbe)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 KM do 7.000,00 KM kaznit će se za prekršaj izvodač deratizacije:
a) ako izvrši deratizaciju preparatima čija efikasnost nije provjerena i čija upotreba nije dozvoljena prema rješenju o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine (član 4. ove odluke);
b) ako prilikom izvođenja deratizacije ne poduzme mјere predostrožnosti iz člana 5. stav 2. ove odluke i ne izda propisana uputstva iz člana 6.
(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice izvodača deratizacije novčanom kaznom od 2.000,00 KM.

S L U Ž B E N E N O V I N E

KANTONA SARAJEVO

Broj 23 – Strana 22

Četvrtak, 9. juna 2016.

- (2) Saglasnost za zaključivanje Sporazuma daje Vlada na prijedlog Ministarstva.
(3) Način finansiranja kupovine stana pod povoljnijim uslovima utvrđuje investitor i odabrani kandidat sa rang liste, a veličina stana ne može biti veća od trosobnog stana ili stana površine 80 m².

XVIII

(Zabrana otuđenja stana)

Zabranjuje se kandidatu koji je izvršio kupovinu stana u skladu sa ovom Odlukom da predmetni stan otudi na bilo koji način u roku od pet godina od dana useljenja u isti, a kandidat je saglasan da se ova zabrana upiše u zemljišne knjige bez njegovog znanja.

XIX

(Ravnopravnost spolova)

Gramatička terminologija u ovoj Odluci podrazumijeva uključivanje oba spola.

XX

(Raniji propisi)

Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o kategoriji lica, uslovima i kriterijima za rješavanje stambenog pitanja putem kupovine stana pod povoljnijim uslovima ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 25/15).

XXI

(Stupanje na snagu ove Odluke)

Ova Odluka stupa na snagu davanjem saglasnosti Skupštine Kantona Sarajevo i objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 02-05-15003-9.2/16
11. maja 2016. godine
Sarajevo

Premjer
Elmedin Konaković, s. r.

Na osnovu člana 18 b. Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04 i 6/13), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana 30.05.2016. godine, donijela je

ODLUKU

O IZMJENAMA I DOPUNI ODLUKE O OBAVEZNOJ PREVENTIVNOJ SISTEMATSKOJ DERATIZACIJI NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

Član 1.

(Izmjene i dopune člana 1. Odluke)

U Odluci o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/13) u članu 1. stav (3). mijenja se i glasi:

"(3)Deratizacija se izvodi prema Programu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: program deratizacije) koji Skupština Kantona Sarajevo donosi za vremenski period od tri (3) godine."

Iza stava (3) dodaje se stav (4) koji glasi:

"(4)Sastavni dio ove Odluke je Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2016.- 2019. godine - Prilog 1." čime prestaje primjena Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/13).

Dosadašnji st. (4) i (5) postaju st. (5) i (6).

Član 2.

(Izmjena člana 9 stav (1) Odluke)

U članu 9. stav (1) mijenja se i glasi:

"(1)Stručna služba za zajedničke poslove Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Stručna služba) vrši izbor izvođača deratizacije za javne površine i javna dobra u skladu Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14).

Član 3.

(Stupanje na snagu Odluke)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-05-1998/16
30. maja 2016. godine
Skupština Kantona Sarajevo
Prof. Ana Babić, s. r.

Na osnovu člana 34. stav (1) Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 01/16), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana 30.05.2016. godine, donijela je

ODLUKU

O DAVANJU SAGLASNOSTI NA POSLOVNIK O RADU NEZAVISNOG ODBORA

Član 1.

Daje se saglasnost na Poslovnik o radu Nezavisnog odbora broj 01-05-3040-29/16 od 26.04.2016. godine.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-05-1999/16
30. maja 2016. godine
Skupština Kantona Sarajevo
Prof. Ana Babić, s. r.

Na osnovu člana 34.(1) Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 01/16), Nezavisni odbor, na sjednici održanoj dana 26.04.2016. godine, donosi

POSLOVNIK

O RADU NEZAVISNOG ODBORA

POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

Poslovnikom o radu Nezavisnog odbora (u daljem tekstu: Poslovnik) uređuju se principi, procedura i način rada Nezavisnog odbora, prava i obaveze predsjednika, podpredsjednika i članova Nezavisnog odbora, način rada i nadležnosti Nezavisnog odbora, postupak izbora kandidata za policijskog komesara, razmatranje žalbi, predlaganje smjene policijskog komesara, podnošenje inicijative za pokretanje disciplinskog postupka protiv policijskog komesara, vođenje prvostepenog disciplinskog postupka protiv policijskog komesara i izricanje disciplinske sankcije, tehnička pitanja značajna za rad Nezavisnog odbora i finansiranje rada.

Član 2.

(Principi i način rada Nezavisnog odbora)

- (1) Nezavisni odbor djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći niti podrivajući interes bilo koje političke stranke, registrirane organizacije ili udruženja ili bilo kojeg naroda u Bosni i Hercegovini.
(2) Nezavisni odbor radi u sjednicama i odlučuje o pitanjima iz svoje nadležnosti u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo i Zakonom o policijskim službenicima Kantona Sarajevo.